

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Milan Hovanec

Aktivizujúce metódy vo vyučovaní náboženstva/náboženskej výchovy

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov

2013

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Milan Hovanec

Kontakt na autora: Základná škola, Hlavná 165, 044 13 Valaliky,
hovanec_milan@hotmail.com

Názov OPS/OSO: Aktivizujúce metódy vo vyučovaní
náboženstva/náboženskej výchovy

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2013

Odborné stanovisko vypracoval: Ing. Mária Weiszerová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov projektu Profesionálny a kariérny rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

vyučovacia metóda, aktivizujúce metódy, kooperatívne vyučovanie, aktívne učenie, pracovné skupiny, katolícke náboženstvo, metodický list vyučovacej hodiny, pojmová mapa, hranie rolí, brainstorming, strom rozhodnutí, metóda 635, sekvenčná metóda

Anotácia

Obsahom tejto odbornej pedagogickej skúsenosti je využitie aktivizujúcich metód vo vzdelávacej oblasti Človek a hodnoty v predmete náboženská výchova. Oboznámenie sa s vyučovacími metódami, ktoré pobádajú žiaka k aktivite je prvou podmienkou k tomu, aby učiteľ hľadal možnosti ich využitia v edukácií. Aktívne učenie sa žiakov a kooperatívne vyučovanie učiteľ usmerňuje, hodnotí, spoznáva slabé a silné stránky aktivizujúcich metód. Takto pomáha žiakom dosahovať špecifické ciele vyučovacej hodiny a rozvíja kľúčové kompetencie pre praktický život.

OBSAH

Úvod	5
1. Teoretické východiská.....	6
1.1 Význam aktivizujúcich metód vo vyučovaní.....	6
1.2 Aktívne učenie.....	6
1.3 Požiadavky na prácu učiteľa.....	6
1.4 Kooperatívne vyučovanie.....	7
1.5 Prehľad aktivizujúcich metód v kooperatívnom vyučovaní.....	7
1.6 Príprava učiteľa na vyučovanie pred použitím aktivizujúcej metódy.....	8
1.7 Pracovné skupiny.....	9
2. Využitie aktivizujúcich metód v náboženskej edukácii.....	11
2.1 Teoretické východiska v predmete náboženská výchova pre praktickú časť	11
2.2 Pravidlá v skupine.....	13
2.3 Pojmová mapa.....	14
2.4 Hranie rolí.....	16
2.5 Brainstorming (burza nápadov).....	17
2.6 Strom rozhodnutí.....	19
2.7 Metóda 635.....	21
2.8 Sekvenčná metóda.....	23
Záver.....	26
Zoznam bibliografických zdrojov.....	27
Zoznam príloh.....	29

Úvod

V poslednej dobe zaznamenávame zvýšený záujem o problematiku vzdelávania. Odrazom tohto záujmu sú reformné kroky, ktoré vedú k zmene prístupu, cieľom vzdelávania, vzdelávacím obsahom a modernizácii vyučovania. Vyučovanie náboženskej výchovy je integrálnou súčasťou školského vyučovania, ktoré pomáha žiakom lepšie pochopiť kresťanské poslanstvo vo vzťahu k svojmu životu, kultúre, etike, práci. Svojím prístupom a novým kurikulumom predmetu náboženská výchova je vyučovanie plánové so zameraním v prvom rade na špecifické ciele, ktorými žiaci získajú kompetencie pre praktický život.

Témou mojej práce sú aktivizujúce metódy vo vyučovaní náboženskej výchovy. Je to príspevok k metodologickému portfóliu vyučovacích metód učiteľa, ktoré podporujú aktivitu žiakov na vyučovacej hodine. Práca je rozdelená na dve časti. Prvá časť sa zaoberá teoretickými východiskami pri práci s aktivizujúcimi metódami a požiadavkami na učiteľa pri využívaní aktivizujúcich metód. V tejto časti je opísané kooperatívne vyučovanie – skupinové vyučovanie a jeho postavenie v porovnaní s tradičnými metódami vyučovania. V druhej časti sú opísané jednotlivé aktivizujúce metódy, ktoré sa dajú použiť v predmete náboženská výchova. Tieto metódy sú uplatňované so zásadami nového kurikula predmetu katolícke náboženstvo.

Cieľom tejto práce je ponúknuť aktivizujúce metódy ako prostriedok k rozvoju kompetencií učiteľa náboženstva/náboženskej výchovy. Využívaním týchto metód a ich aplikáciou v edukačnom procese má pomôcť učiteľom zorientovať sa v problematike aktivizujúcich metód.

1 Teoretické východiská

Základom teoretickej časti je práca Dagmary Sitnej – „*Metódy aktivního vyučování*“ a práca Geoffrey Pettyho – „*Moderní vyučování*“. Obaja pretavili teórie o aktivizujúcich metódach do svojej učiteľskej praxe a svoje skúsenosti podali zrozumiteľným spôsobom pre všetkých, ktorí chcú používať tieto metódy pri svojej práci.

1.1 Význam aktivizujúcich metód vo vyučovaní

Aktivita v pedagogickom ponímaní je činnosť, pri ktorej musí človek prejavovať vyššiu úroveň iniciatívy, samostatnosti, musí vynaložiť väčšie úsilie, musí byť energický, efektívny a výkonnejší. (Průcha, Walterová, Mareš, 1998, s. 19)

Vyučovacia metóda je spôsob, pomocou ktorej sa dosahujú stanovené ciele. Pod pojmom vyučovacia metóda je možné rozumieť zámerné usporiadanie obsahu vyučovania, činnosti učiteľa a žiaka, a zároveň ktorou sa dosahujú stanovené výchovné a vzdelávacie ciele. (Petlák, 2004, s.125) Taktiež sa pomocou nich rozvíjajú kľúčové a predmetové kompetencie.

Využívanie vyučovacích metód v práci učiteľa a uvedomelé zapojenie žiakov do činností v procese vyučovania prispieva k efektívnemu učeniu, kvalitnejším a dlhodobejším výsledkom.

1.2 Aktívne učenie

Pod pojmom aktívne učenie sa chápu postupy a procesy, pomocou ktorých žiak prijíma svojím aktívnym pričinením informácie a na ich základe si utvára svoje vlastné úsudky. Získané informácie spracováva a začleňuje do systému svojich poznatkov, schopností a postojov. (Sitná, 2009, s. 9)

Formou aktívneho prístupu k získavaniu nových informácií a postojov sa u žiakov veľmi efektívne rozvíja schopnosť tzv. kritického myslenia. Tento analyticko-syntetický proces je charakteristický vlastným objavovaním, posudzovaním, porovnávaním a začleňovaním nových informácií do už existujúceho poznatkového systému, svojím autonómnym, individuálnym rozhodnutím o ich využití alebo odmietnutí. (Sitná, 2009, s. 9)

Metódy aktívneho učenia sú charakteristické svojím zameraním na žiaka a predpokladajú plné zapojenie každého jednotlivca do celého procesu vyučovania. Žiak nie iba pasívnym objektom záujmu učiteľa, ale je centrom a subjektom celého vzdelávacieho procesu v triede. Je spolutvorcom priebehu a obsahu vyučovania, podieľa sa na formulácii výsledkov, na hodnotení práce v triede a na sebahodnotení. (Sitná, 2009, s. 9)

1.3 Požiadavky na prácu učiteľa

Metódy aktívneho vyučovania sú v kontraste k väčšine tradičných vyučovacích metód, pri ktorých je centrom diania učiteľ. Ten preberá väčšinou aktivitu v triede a žiaci sú skôr pasívni. Žiak zostáva v pozadí v úlohe pozorovateľa ako pasívneho účastníka vyučovacieho procesu.

Aby učiteľ mohol používať moderné stratégie, nové spôsoby vyučovania, vedel správne vybrať vhodnú vyučovaciu metódu a bol schopný s úspechom zaradiť a kombinovať rôzne vyučovacie techniky, musí spĺňať tieto predpoklady:

1. poznať širokú škálu vyučovacích metód,
2. pravidelne zaraďovať do vyučovania rôzne druhy vyučovacích metód,
3. naučiť sa správne voliť vyučovaciu metódu vzhľadom k vzdelávaciemu cieľu a vyžadovaným kompetenciám, má zmysluplne využiť získané informácie,
4. poznať silné a slabé stránky vyučovacích metód,
5. poznať zásady vedenia a použitia jednotlivých vyučovacích metód. (Sitná, 2009, s. 10 – 13)

Neoddeliteľnou súčasťou pri používaní aktivizujúcich metód je poznanie štýlov učenia sa žiakov. Diagnostika učebných štýlov sa zisťuje pozorovaním žiakov pri učení, pri riešení problémov, ich postojov na hodine a správania sa v triede. (Sitná, 2009, s. 37)

1.4 Kooperatívne vyučovanie

Kooperatívne vyučovanie je skupinové vyučovanie, pri ktorom je posilnený prvok vzájomnej závislosti členov skupiny. (Tóthová, 2006, s. 304) Ak sa hovorí o vyučovaní v skupinách, myslí sa tým aktívna spolupráca žiakov rozdelených do rôzne veľkých skupín pod vedením učiteľa, pri ktorom dochádza k dosahovaniu čiastkových cieľov a tak rozvíjaniu a dosahovaniu kľúčových kompetencií. Najviac sa pri takomto spôsobe vyučovania rozvíjajú kompetencie komunikačné, kompetencie riešiť problémy, sociálne a personálne a v neposlednom rade aj kompetencie k učeniu sa.

V kooperatívnom vyučovaní sú skryté aj riziká. Slabší žiaci sa môžu spoliehať na prácu efektívnejších žiakov v skupine. Na druhej strane nadanejší žiaci môžu reagovať podráždené pri viacnásobnom vysvetľovaní slabším žiakom. Napriek týmto rizikám sa kooperatívne vyučovanie vyzdvihuje, pretože dochádza ku kladnej vzájomnej závislosti, pri ktorej lepší výkon jedného žiaka predstavuje vyššie ocenenie aj pre ostatných členov skupiny. Pri individuálnom vyučovaní a normatívnom hodnotení dochádza k vzájomnej negatívnej závislosti, v ktorom lepší výkon jedného znamená horšie hodnotenie ostatných. (Tóthová, 2006, s. 304)

1.5 Prehľad aktivizujúcich metód pri kooperatívnom vyučovaní

Aktivizujúce metódy navodzujú intelektuálnu, kognitívnu aktivitu žiakov. (Petlák, 2004, s. 146) Pre žiakov základnej školy možno použiť tieto aktivizujúce metódy:

1. pojmová mapa
2. hranie rolí
3. brainstorming
4. strom rozhodnutí

5. metóda 635

6. sekvenčná metóda.

1.6 Príprava učiteľa na vyučovanie pred použitím aktivizujúcej metódy

Na vyučovanie pomocou aktivizujúcich metód si má učiteľ jasne stanoviť špecifické ciele. Má vedieť, aké kľúčové kompetencie bude rozvíjať a až potom podľa toho zvolí vhodnú metódu so všetkými súvisiacimi úlohami. Pri tomto štýle vedenia hodiny sa kladie dôraz na správne časové rozvrhnutie hodiny, premyslenú organizáciu práce a využitie výsledkov práce žiakov. (Sitná, 2009, s. 52)

Žiak si je istý, že výsledky jeho práce prispievajú k dosahovaniu cieľa vyučovacej hodiny.

Čo má učiteľ vedieť, ak používa kooperatívne vyučovanie:

1. vie správne vysvetliť vyučovaciu metódu, jej priebeh, spôsob práce, dĺžku práce na úlohe,
2. vie odhadnúť schopnosť žiakov aktívne sa začleniť do vyučovania, citlivo reagovať na zmeny a problémy riešiť,
3. vie rozlíšiť vyučovacie štýly žiakov, a tak umožňovať žiakom zapájať sa do úloh podľa ich schopností dosahovať stanovené ciele,
4. vie udržiavať časový plán a neodchýľuje sa od zvolenej témy,
5. vie priebežne hodnotiť prácu žiakov v skupine a hodnotiť výsledky ich práce,
6. vie žiakov viesť k efektívnej prezentácii ich vlastných výsledkov,
7. vie efektívne využiť výsledky práce žiakov k dosiahnutiu stanoveného cieľa vyučovacej hodiny. (Sitná, 2009, s. 53)

Metódy kooperatívneho vyučovania môžeme použiť v ktorejkoľvek fáze vyučovacej hodiny:

1. na začiatku, ako úvodnú motiváciu, alebo na zistenie už dosiahnutých vedomostí a skúseností k danej téme,
2. v priebehu hodiny ako praktické precvičenie nadobudnutých vedomostí,
3. na záver hodiny, ako zhrnutie vyučovacej hodiny, ako reflexiu a spätnú väzbu od žiakov,
4. ako nástroj k rozvoju komunikačných schopností, práce v tíme, riešenie problémov, sociálnych zručností a v neposlednom rade aj ako nástroj nadobúdania kompetencií k učeniu sa. (Sitná, 2009, s. 53)

1.7 Pracovné skupiny

Veľkosť pracovnej skupiny pri kooperatívnom vyučovaní tvoria minimálne dvaja žiaci, podľa charakteru práce v skupinách 3. – 5. žiaci alebo sa počet mení podľa charakteru aktivizujúcej metódy vyučovania.

Čím je skupina väčšia,

- tým si bude istá správnosťou svojich zistení,
- tým je väčšia pravdepodobnosť, že splní správne úlohu,
- tým viacej skúsenosti bude mať pre prípadné argumenty,
- tým menej času zaberie skontrolovať prácu všetkých v skupine,
- tým pomalšie sa dokáže rozhodovať a zložitejšie na niečom sa zhodnúť.

Čím je skupina menšia,

- tým viacej činnosti bude prebiehať,
- tým menej bude tých, ktorí budú len pasívne prihliadať,
- tým rýchlejšie sa bude rozhodovať. (Petty, 1996, s. 184)

Metódy utvárania skupín sú spôsoby, ako vytvárať pracovnú skupinu. Nemá sa zabúdať, že pre prácu v skupine sa utvárajú nielen rôzne veľké skupiny, ale taktiež dochádza k zmenám v sociálnych vzťahoch, na ktoré neboli žiaci doteraz zvyknutí. Dochádza k novým partnerským väzbám a v mnohých prípadoch aj k prekonávaniu predsudkov.

Pre tieto dôvody učiteľ má pripravené rôzne spôsoby utvárania skupín:

1. rozpočítavanie žiakov, napr. od 1 do 4; skupina sa vytvorí z jednotiek potom z dvojok atď.,
2. podľa farebných lístkov – vytvorí sa „farebné skupiny“ podľa toho, akú farbu si žiaci zvolili alebo vytiahli z košíka,
3. delenie na polovicu, tretiny a štvrtiny alebo pätiny,
4. delenie podľa záujmov, tzn. či radi kreslia, počúvajú alebo hrajú na hudobný nástroj, majstrujú alebo opravujú, hrajú počítačové hry,
5. delenie do skupín sa môže určovať podľa rôznych podobností, ako sú spoločné mesiace narodenia, podľa prevládajúcej farby oblečenia žiaka a pod.,
6. delenie založené na podpore slabších žiakov silnejšími žiakmi. (Sitná, 2009, s. 55)

Určovanie a obmeňovanie úloh v skupine vo väčšej miere stanovuje učiteľ. Najčastejšie úlohy v skupine sú:

1. vedúci skupiny,
2. zhromažďovateľ informácií,
3. zapisovateľ,
4. hovorca skupiny,
5. pozorovateľ,
6. časomerač.

Podľa veľkosti skupiny sa jednotlivé úlohy môžu zlúčiť alebo naopak rozšíriť, napr. výtvarník atď. (Sitná, 2009, s. 56)

Usmernenie prejavov dominantného žiaka znamená usmerňovanie prejavov žiaka, ktoré nevedú k skupinovej polarizácii, ale ku kooperácii. Nástroje, ktoré k tomu pomáhajú sú zhodnotenie práce jednotlivých členov v skupine, priebežná kontrola výsledkov práce a následná korekcia prejavov dominantného žiaka. Podpora žiakov slabších, pomalých, hanblivých sa má uskutočňovať citlivo, to znamená, že títo žiaci majú byť prínosom pre skupinu nie záťažou. Pridelovanie úloh pre týchto žiakov v skupine sa realizuje postupne od jednoduchších po zložitejšie. (Sitná, 2009, s. 57)

Stanovenie základných pravidiel práce v skupine zohľadňuje potreby žiakov medzi sebou a vzťah učiteľ – žiak. Počet pravidiel by sa mal pohybovať od 6 do 9 bodov. Na utváraní pravidiel by sa mali podieľať všetci žiaci po oboznámení sa s podmienkami práce v skupinách. V pravidlách by nemali chýbať body, podporujúce slušnú komunikáciu, vhodné správanie, dodržiavanie pokynov učiteľa a pod. (Sitná, 2009, s. 60)

Hodnotenie práce v skupinách je rozdielne ako hodnotenie známkovaním. Učiteľ, ale i jednotliví členovia skupiny nemajú sklznúť pri hodnotení na úroveň toho, čo žiaci nevedia, ale hodnotí sa to, čo žiaci vedia. Hodnotí sa pribežne, konštruktívne a pozitívne. Hodnotia sa všetky oblasti práce žiaka ako sú vedomosti, zručnosti, postoje, prínos pre pracovnú skupinu. Vždy, ak je to možné, je potrebné používať pozitívne hodnotenie žiaka pri práci, zverejňovať výsledky práce žiakov. Na hodnotenie práce v skupinách sa používajú rôzne metódy sebahodnotenia, hodnotenia celej skupiny jedným z ich členov, vzájomné hodnotenie skupín, hodnotenie učiteľom, hodnotenie pomocou prezentácie výsledkov pred skupinou, triedou. (Sitná, 2009, s. 62)

Práca v skupinách je aktívna. Umožňuje žiakom, aby si precvičovali metódy, pravidlá učenia sa a rozširovali si slovnú zásobu. Nesmelí žiaci, ktorí nevystupujú pred triedou sa nechávajú ľahšie vtiahnuť k aktivite v skupine. A čo viac, práca v skupinách predstavuje tiež sebakontrolu a vzájomnú pomoc, pri ktorej sú nedorozumenia odstraňované v pomerne ústretovej atmosfére. (Petty, 1996, s. 175)

2 Využitie aktivizujúcich metód v náboženskej edukácii

Aktivizujúce metódy vymenované v kapitole 1. 5 sú v nasledujúcej časti použité v konkrétnych vyučovacích hodinách. Tak nadobudnú konkrétnu podobu vo vyučovaní náboženskej výchovy ako nástroj pre efektívny rozvoj kompetencií žiakov.

2.1 Teoretické východiska v predmete náboženská výchova pre praktickú časť

V druhej časti práce názov podkapitoly je názvom aktivizujúcej metódy, ktorá bude použitá v priebehu vyučovacej hodiny. Samotná aktivizujúca metóda je včlenená do vyučovacej hodiny a v metodickom liste je samostatne pomenovaná a opísaná. Aktivizujúca metóda môže byť použitá v ktorejkoľvek časti vyučovacej hodiny.

V praktickej časti budú použité témy z rámcového vzdelávacieho programu schváleného Konferenciou biskupov Slovenska dňa 28. 10. 2010 (KBS/67/28.10.2010) (Hurajtová a iní, 2010, s. 1)

Aktivizujúce metódy pri práci žiakov budú uplatňované so zásadami nového kurikula predmetu katolícke náboženstvo, ktoré sa riadi týmito princípmi:

1. princíp celistvosti,
2. princíp nábožensko-didaktickej hermeneutiky,
3. princíp stredu,
4. princíp práce s kresťanskými symbolmi,
5. princíp opakovanosti. (Hurajtová a iní, 2010, s. 11)

Návrh metodického listu vyučovacej hodiny pri práci s aktivizujúcimi metódami

Ročník:
Téma:
Rozvíjajúce kompetencie:
Kognitívny cieľ: Afektívny cieľ: Psychomotorický cieľ:
Pomôcky:
Priebeh a časové rozvrhnutie hodiny: Úvod: <i>motivácia</i> Hlavná časť: <i>Priebeh aktivizujúcej metódy</i> - rozdelenie do skupín, veľkosť skupiny, charakter práce žiakov, výstupy, hodnotenie. Záver: <i>fixácia a generalizácia</i>

2.2 Pravidlá v skupine

Ročník: 7. ročník

Téma: Múdrost' overená mnohými generáciami

Rozvíjajúce kompetencie: riešiť problémy, komunikačné, sociálne.

Kognitívny cieľ: Posúdiť Desatoro, ako Bohom zjavené posolstvo pre život človeka v spoločenstve. Navrhnuť pravidlá v skupine.

Afektívny cieľ: Oceniť hodnotu Desatora. Konat' v súlade s pravidlami.

Psychomotorický cieľ: Prejaviť ochotu dodržiavať pravidlá v skupine.

Pomôcky: Pracovný list s nedokončenými vetami (Príloha A.1), Biblický text Desatora Ex 19, 25 – 20, 17 (Príloha A.2), Pracovný list (Príloha A.3), papier A3, hrubý popisovač.

ÚVOD

Motivácia

Učiteľ napíše slovo „*zmluva*“ na tabuľu. Úlohou žiakov je dopísať na tabuľu výrazy, ktoré sa im vybavajú v mysli s pojmom zmluva. Výsledok sa použije ako základ pre prácu v hlavnej časti, v ktorej žiaci budú navrhovať pravidlá v skupine, ktoré pripomínajú zmluvu medzi žiakmi navzájom a zmluvu medzi učiteľom a žiakmi.

HLAVNÁ ČASŤ

1. Priebeh aktivizujúcej metódy – pravidlá v skupine

Učiteľ rozdelí žiakov do skupín metódou rozpočítavania 1., 2., 3., 4. a porosí, aby sa postavili všetci k tabuli. Potom pre jednotky, dvojky tzn. jednotlivé skupiny určí v triede pracovné miesto a úlohy. (pozri kapitola 1.7)

Najprv pracujú žiaci v skupine samostatne s pracovným listom (Príloha A.1). Dopĺňajú vety podľa svojich skúseností a svojho názoru asi 5 min. Po uplynutí stanovenej doby položia žiaci vyplnené lístky na stôl tak, aby nebolo vidieť obsah lístkov.

Nasleduje diskusia. Vedúci skupiny postupne otáča lístky a číta názory z bodu 3 pracovného listu na to, čo členovia pokladajú za dôležité pri práci v skupine, skupina diskutuje o jednotlivých názoroch a pokiaľ je tento názor prijateľný pre všetkých, zapisovateľ skupiny zapíše tento názor na papier. Takto pokračujú, až kým sa nevystriedajú názory všetkých členov skupiny.

Po skončení práce v skupine pokračuje diskusia spoločne s celou triedou. Hovorca 1. skupiny prečíta, čo je dôležité pre prácu v skupine, podľa ich názoru a žiaci triedy sa môžu k tomu vyjadriť. Pokiaľ s názorom všetci súhlasia zapisovateľ triedy napíše tento názor pomocou učiteľa ako pravidlo na papier A3 napr. „1. *Svoj názor nepresadzujem násilím*“. Vystriedajú sa všetci hovorcovia skupiny. Pravidlá doplní učiteľ, ak to pokladá

za dôležité, napr. „9. Rešpektujem rozdelenie do skupín.“ Počet pravidiel by nemal presiahnuť 9 bodov. Následne tieto pravidlá sú vyvesené v triede na nástenke a stávajú sa záväznými pre celú triedu počas celého školského roka. V prípade, že nejaký žiak poruší pravidlo má byť upozornený učiteľom alebo spolužiakom. Tento spôsob vedie k uvedomeniu si dôležitosti spolupráce v skupine.

2.Práca s Desatorom (Príloha A.2)

Jeden žiak nahlas prečíta text Desatora z knihy Exodus (Príloha A.2). Učiteľ zdôrazní, že tento text je zmluvou medzi Bohom a človekom, ktorú zjavil Boh Mojžišovi na hore Sinaj. Táto zmluva bola akceptovaná izraelským národom zvolaním: „*Všetko, čo hovoril Pán, splníme a zachováme.*“ Potvrdenie tejto zmluvy sa uskutočnilo pomocou zápalnej obety a pokropením ľudu krvou býčka. Toto potvrdenie v bežnom živote sa dnes uskutočňuje podpisom pod zmluvu obidvoch zmluvných strán. V náboženskom živote kresťana je to premenenie Kristovho tela a krvi pri svätej omši, ktorý sa za nás obetoval a tak uskutočnil novú a večnú zmluvu s Bohom.

ZÁVER

Formovanie postojov

1. Práca s pracovným listom (Príloha A.3)

Žiaci vypracujú úlohy v pracovnom liste (Príloha A.3). Učiteľ zhodnotí odpovede žiakov a nechá priestor pre hodnotenie a otázky žiakov. Vysvetlí zmysel zjavenia Desatora človeku, ktorý je slabý a zabúda na pravidlá, ktoré môže objaviť vo svojom svedomí.

2. Modlitba

Pane, pomáhaj mi spoznať múdrosť Desatora, ktorá je overená mnohými generáciami. Pomáhaj mi zachovávať zmluvu medzi mnou a Tebou, uzavretú Ježišom a potvrdenú jeho obetou. Amen.

2.3 Pojmová mapa

Ročník: 7. ročník

Téma: Prečo dodržiavať desatoro?

Rozvíjajúce kompetencie: riešiť problémy, učiť sa.

Kognitívny cieľ: Aplikovať Desatoro vo svojom živote.

Afektívny cieľ: Oceniť dôležitosť Desatora v živote človeka.

Psychomotorický cieľ: Vytvoriť pojmovú mapu.

Pomôcky: Pojmová mapa (Príloha B.1 – B.8).

ÚVOD

Motivácia

Opakovanie desatora podľa Katechizmu katolíckej Cirkvi.

Učiteľ vyzve žiakov, aby si dvojice v lavici zopakovali text Desatora, ktoré sa učili ako tretiaci pri príprave na prvé sväté prijímanie. Po krátkom rozhovore medzi žiakmi, učiteľ vyzve jedného žiaka z lavice, aby napísal text Desatora na tabuľu. Žiaci sa striedajú pri tabuli, pokiaľ sa nenapíše celé Desatoro.

HLAVNÁ ČASŤ

Priebeh aktivizujúcej metódy – pojmová mapa:

Po zopakovaní desiatich Božích prikázaní je možné použiť aktivizujúcu metódu pojmovej mapy.

Pojmové mapy sú diagramy, ktoré vyjadrujú podstatné vzťahy medzi pojmi vo forme tvrdení. Tvrdenia sú v nich reprezentované stručne charakterizovanými spojeniami pojmov, ktoré popisujú informáciu o vzťahoch a popisujú prepojenosť pojmov. (Prokša a iní, 2008, s. 1)

Pri učení, vyučovaní, uchovávaní a používaní pojmy neexistujú oddelene. Každý pojem je závislý na vzťahoch k mnohým iným pojmom. Pojmová mapa znázorňuje štruktúru, hierarchiu a vzájomné vzťahy medzi pojmi. Vyžaduje pochopenie významu a zhrnutie významných detailov. (Prokša a iní, 2008, s. 1)

Učiteľ rozdelí žiakov do dvojíc alebo trojíc podľa počtu pojmových máp (Príloha B.1-B.8). Určí hovorcu. Kľúčovým vyjadrením v pojmovej mape bude jedno prikázanie z Desatora pre skupinu. Úlohou žiakov bude doplniť pojmovú mapu o pojmy, výrazy, príslovia, na ktoré si spomenú s týmto vyjadrením. Žiaci si takto systematizujú nadobudnuté vedomosti pomocou schémy.

Učiteľ po skončení časového limitu vyzve hovorcu skupiny, aby prezentoval výsledky práce. Prácu žiakov zhodnotí a prípadné nedostatky koriguje.

Pojmové mapy je dobré vystaviť minimálne na jeden deň, aby žiaci cítili spokojnosť z výsledku a zároveň deklarovali vážny záujem pracovať.

ZÁVER

1. Formovanie postojov pomocou diskusie

Po prezentácii pojmových máp učiteľ položí žiakom otázky, ktorými určí smer diskusie, a dbá, aby sa v diskusii žiaci neodchýľovali od témy a cieľa vyučovacej hodiny.

- Má Desatoro význam aj pre dnešnú dobu?
- Myslíš si, žeby mal človek žiť podľa Desatora?
- Súhlasíš s tým, že Desatoro ochraňuje slobodu každého človeka?

- Prečo by človek mal dodržiavať Desatoro?
- Ocitol si sa v situácii, kedy si si uvedomil, že tak nemôžem robiť, pretože porušujem príkázania Desatora?
- V akej oblasti spoločenského života sa stretneme z príkazmi a následne po jeho porušení s trestom?

2. Modlitba

Pane, pomáhaj mi pri mojich rozhodnutiach rešpektovať hodnotu Desatoro, ktoré ma robí slobodným a pokojným. Amen.

2.4 Hranie rolí

Ročník: 7. ročník

Téma: Otroctvo v minulosti

Rozvíjajúce kompetencie: učiť sa, občianske, sociálne.

Kognitívny cieľ: Vie uviesť príklad otroctva z minulosti.

Afektívny cieľ: Dokáže oceniť hodnotu slobody. Dokáže vnímať postavenie role v príbehu.

Psychomotorický cieľ: Vie zahrať postavu z príbehu.

Pomôcky: Pracovný list (Príloha C). Obraz 1 – 3.

ÚVOD

Motivácia

Učiteľ rozdelí žiakov do troch skupín, pričom nezabúda na prirodzený charakter žiakov a určí pracovné miesto skupiny. Každý skupine dá jeden obraz (Obraz 1 – 3) bez jeho názvu. Úlohou žiakov v skupine je navrhnúť, čo môže obraz predstavovať. Hovorca skupiny po časovom limite prezentuje návrhy žiakov. Na záver učiteľ povie názov každého obrazu.

HLAVNÁ ČASŤ

Priebeh aktivizujúcej metódy – hranie rolí

Hrať v roli znamená prevziať rolu niekoho iného. (Trochtová, Zehnalová, 2005, s. 4) Hra role je základnou, špecifickou metódou dramatickej výchovy. Aktivizuje skúsenosť žiaka natoľko, že preberá určitú sociálnu rolu a na základe svojich skúsenosti sa snaží vytvoriť najtypickejšie správanie danej postavy. Ak má možnosť vymeniť sa a hrať rolu svojho spoluhráča, získava skúsenosti jeho prežívania situácie a lepšie chápe jeho reakcie. (Benešová, Pavlovská, 2006, s. 25)

Učiteľ určí v skupine režiséra a rozdá biblický text (Príloha C), ktorý žiaci predstavia pomocou krátkej dramatizácie. Text sa prideli podľa toho, aký obraz žiaci predstavovali v úvode hodiny.

1. skupina dostane za úlohu zahrať prvý príbeh z pracovného listu. (Príloha C). Učiteľ prideli jednotlivým členom skupiny postavu, rolu, ktorú bude stvárňovať pri predstavení (Faraón, dozorcovia, ľud).

2. skupinu tvorí postava Mojžiša a ľud, ktorí úspešne prešli suchou nohou cez Červené more.

3. skupina preberá na seba úlohy Mojžiša, Árona a šomrajúci ľud.

Každá zo skupín dostane 10 minút na prípravu príbehu, pričom ako rekvizity použijú predmety v triede.

Po uplynutí času sa žiaci sústredia na svoju úlohu a učiteľ vyzve 1. skupinu, aby zahrála svoj príbeh. Ostatní žiaci pozorne počúvajú a sledujú priebeh príbehu. Postupne sa vystriedajú ďalšie skupiny. Nasleduje, krátke vysvetlenie učiteľa o rozpoležení Izraelského národa v Egypte.

ZÁVER

Učiteľ vyzve žiakov v skupine, aby vypracovali úlohu na konci príbehu (Príloha C). Táto úloha po každom príbehu má charakter krátkej reflexie, ktorou sa dosahuje afektívny cieľ.

V závere pracovného listu je úryvok z knihy Exodus vyjadrujúci, ako sa Boh stará o všetkých, ktorí ho prosia o pomoc. Tento úryvok zo Svätého písma hovorí o aktivite človeka, ktorému záleží na tom, ako žije a čo sa okolo neho deje. Tento fakt je potrebné zdôrazniť na záver hodiny.

Nasleduje modlitba, v ktorej učiteľ a žiaci jednotlivo vyjadria vd'aku Bohu za prežívanie slobody.

2.5 Brainstorming (burza nápadov)

Ročník: 7. ročník

Téma: Autorita

Rozvíjajúce kompetencie: komunikačné, učiť sa, sociálne.

Kognitívny cieľ: Definovať pojem autorita.

Afektívny cieľ: Uvedomiť si dôležitosť autority v spoločnosti.

Psychomotorický cieľ: Formovať postoj úcty k autoritám.

Pomôcky: Pracovný list – Autorita (Príloha D.1), Texty zo Svätého písma (Príloha D.2)

ÚVOD

Priebeh aktivizujúcej metódy – brainstorming:

Brainstorming je metóda, ktorá má dve etapy:

1. spontánne vyjadrovanie a zapisovanie nápadov,
2. rozbor návrhov.

Zásadou brainstormingu je, že v 1. etape nápady nekomentujeme, nehodnotíme, čakáme, kým sa všetci vyjadria. V tejto etape ide skôr o kvantitu ako o kvalitu navrhnutých nápadov. V 2. etape jednotlivé nápady triedime podľa dôležitosti, možnosti použitia na vyučovacej hodine. Navrhnuté nápady sa stavajú základom pre ďalšiu prácu na vyučovaní. Práca s touto metódou sa môže uskutočňovať v skupinách alebo s celou triedou. Trvanie tejto metódy je 5 – 10 minút. (Trochtová, Zehnalová, 2005, s. 8)

Učiteľ v úvode hodiny pomocou aktivizujúcej metódy brainstorming zistí, aké súvislosti ich napadnú so slovom AUTORITA. Najprv zapisovateľ zapisuje návrhy žiakov na tabuľu. Pritom učiteľ dbá, aby sa dodržiavali zásady metódy. V druhej etape učiteľ podčiarkne a zopakuje tie nápady, ktoré budú dôležité pri práci na hodine a stanú sa základom vyučovacej hodiny.

HLAVNÁ ČASŤ

Práca žiakov pokračuje v dvojiciach s pracovným listom (Príloha D.1). Učiteľ rozdá dvojici jeden z biblických textov (Príloha D.2), v ktorých je jedna postava predstaviteľom authority. Tieto texty ukazujú hraničné situácie, v ktorých sa ľudia ocitli a reakciu authority na danú situáciu. Žiaci v dvojici si prečítajú príbeh a odpovedajú na otázky v úlohe č. 1 (Príloha D.1). Po skončení práce učiteľ so žiakmi prediskutuje odpovede. Odpovede žiakov majú slúžiť pre kontrolu učiteľovi, či si uvedomujú dôležitosť authority v takýchto situáciách.

Práca žiakov pokračuje s úlohou č. 2 v pracovnom liste (Príloha D.1). Ak učiteľ zistí, že žiaci napísali nedostatočný počet pojmov, ktoré vyžaduje úloha, znovu môže použiť brainstorming. Táto úloha pripravuje žiakov k tomu, aby vedeli vymenovať vlastnosti tzv. pozitívnej authority.

Diskusiou o vlastnostiach vyberieme tie, ktoré trieda pokladá za najdôležitejšie. Výsledok sa zapíše na tabuľu k pojmu AUTORITA.

Žiaci pracujú na úlohe č. 3 (Príloha D.1). Cieľom tejto úlohy je formovať postoj žiakov ku konkrétnym autoritám, s ktorými prichádzajú do styku. Predstaviteľov authority zapisovatelia skupín zapisujú na tabuľu do stĺpca vedľa vlastnosti authority.

Učiteľ zopakuje definíciu authority a vyzve žiakov, aby počas týždňa pozorovali svoje správanie k autoritám a aby sa modlili za authority.

ZÁVER

Formovanie postojov

Na záver sa učiteľ so žiakmi pomodlí modlitbu za pápeža.

Modlitba za pápeža:

Všemohúci Bože,

svojho služobníka pápeža Františka I. si vyvolil za nástupcu svätého Petra, aby viedol tvoj ľud; láskavo vypočuj naše prosby, nech ako Kristov nástupca na zemi utvrdzuje svojich bratov a nech Cirkev je s ním spojená zväzkom jednoty, lásky a pokoja, aby tak všetci ľudia našli pravdu a večný život v tebe, večnom Pastierovi duší. Skrze Krista, nášho Pána.

R. Amen.

2.6 Strom rozhodnutí

Ročník: 7. ročník

Téma: Rozhodnutie a sloboda

Rozvíjajúce kompetencie: komunikačné, riešiť problémy.

Kognitívny cieľ: Formulovať zásady o rozhodovaní sa na základe problémovej situácie.

Afektívny cieľ: Uvedomiť si svoje vlastné hodnoty pri rozhodovaní.

Psychomotorický cieľ: Podieľať sa na práci v skupine s pracovným listom „*Strom rozhodnutí*“.

Pomôcky: Pracovný list „*Strom rozhodnutí*“ (Príloha E)

ÚVOD

Motivácia

V úvode učiteľ použije ako motiváciu otázku: „*Aké rozhodnutia ste dnes urobili?*“. Tieto rozhodnutia zapisovateľ zapisuje na tabuľu. Pokračuje sa výkladom o tom, že nie všetky rozhodnutia sú také jednoduché, ako tie, ktoré urobili dnes a doteraz. Sú situácie, keď človek musí urobiť rozhodnutie pod väčším tlakom ako zvyčajne. Zakaždým je dobré si urobiť na takéto rozhodnutie čas.

HLAVNÁ ČASŤ

Priebeh aktivizujúcej metódy – strom rozhodnutí:

Aktivizujúca metóda „*Strom rozhodnutí*“ patrí medzi heuristické metódy – „*objaviteľské*“, ktoré využívajú skúsenosti i tvorivé schopnosti žiakov. Táto metóda je jednou z techník rozhodovania sa prebiehajúca v týchto fázach:

1. Identifikácia problému. (zápis do stromu rozhodnutí)

2. Určenie kritérií pre výber vhodného riešenia problému. (či je možné nejaké riešenie, a keď je, či je realizovateľné, keď je realizovateľné, aké možnosti riešenia sa otvárajú)
3. Tvorba variantov možných riešení. (zápis do stromu rozhodnutí)
4. Hodnotenie variantov riešenia. Pozitíva a negatíva každého riešenia. (zápis do stromu rozhodnutí)
5. Výber vhodného riešenia.
6. Formulácia rozhodnutia s možnými pozitívnymi a negatívnymi dôsledkami. (zápis do stromu rozhodnutí)
7. Uskutočnenie rozhodnutia. (*Rozhodovacie procesy*, cit. 2. 4. 2013)

Vyučovanie pokračuje príbehom s morálnou dilemou. „*Si dnes akosi ticho*“, hovorí otec pri obede. Vierka odpovie len veľmi nejasne a keď sa naobeduje, rýchlo mizne vo svojej izbe. Chce byť sama. Pred očami má celý dnešný deň. Pred dvoma týždňami prišla do novej školy. S troma dievčatami sa hneď skamarátila. A práve tieto tri, Zuzka, Eva a Renáta, jej vyrozprávali bláznivú príhodu: „*Predstav si. pred dvoma dňami sa každej podarilo v kozmetickom oddelení Tesca zobrať parfum. Bolo to celkom jednoduché, dve z nás sa rozprávali s predavačkou a jedna vložila parfum do kabelky. Môžeš ísť dnes s nami, veď patíš k nám. Skúsime to znova*“. Ale Vierka sa rýchlo vyhovorí: „*Dnes nemôžem, možno nabudúce*.“ Vierka vie, že sa jej kamarátky budú opäť pýtať na to isté. Premýšľala, čo by mala urobiť. (Hurajtová, Gembalová, Dobrenková, 2009 s. 63)

Znova sa zopakujú okolnosti, v ktorých sa nachádza Viera.

Učiteľ rozdelí žiakov do skupín, tí si rozdelia úlohy v skupine a rozdajú si pracovné listy (Príloha E), pre každú skupinu jeden.

1. Žiakom sa vysvetlí postup rozhodovania sa Vierky podľa „*Stromu rozhodnutí*“.
2. Problém alebo otázka na riešenie je vyznačená v pracovnom liste. (Príloha E)
3. V ďalšej fáze majú žiaci doplniť do Stromu rozhodnutí varianty, čo sa stane na druhý deň, keď sa s kamarátkami stretne. V tejto fáze ide o tvorbu možných riešení problému.
4. Medzi žiakmi v skupine potom prebieha rozhovor, aké sú pozitíva a negatíva obidvoch rozhodnutí. Výsledky diskusie sa zapíšu do „*Stromu rozhodnutí*“.
5. Žiaci sa dohodnú, ktorú z možností by si vybrali, na základe hodnotenia pozitív a negatív, ak by boli na mieste Vierky. Svoje rozhodnutie zapisovateľ zapíše do „*Stromu rozhodnutí*“.
6. Hovorca skupiny výsledky práce žiakov prezentuje pred triedou.

Na záver učiteľ zdôrazní nutnosť analýzy, ak sa jedná o niektoré dôležité rozhodnutia. Zároveň zdôrazní, že v rozhodovaní nikdy nie sú sami. Pomôcť im môžu najbližší ľudia v ich okolí.

ZÁVER

Formovanie postojov – generalizácia

1. Spoločne sa systematizujú skúseností práce so „Stromom rozhodnutí“ do zásad o rozhodovaní napr.:

1. Správne rozhodnutie musí dozrieť.
2. Získaj viac informácií.
3. Porad' sa s dospelým, ktorému dôveruješ.
4. Povedz si všetky pozitíva a negatíva rozhodnutia a možné následky.
5. Uvažuj o tom, či rozhodnutie, o ktorom uvažuješ ti prinesie pokoj.

2. Učiteľ ukáže príklad správnych rozhodnutí v osobe Panny Márie, ktoré vôbec neboli ľahké, ale jej rozhodnutia mali veľký dopad na celý kresťanský svet až doposiaľ.

Modlitba Zdravas Mária.

2.7 Metóda 635

Ročník: 7. ročník

Téma: Svetové náboženstvá

Rozvíjajúce kompetencie: učiť sa, sociálne.

Kognitívny cieľ: Uviesť poznané slovné spojenia k svetovému náboženstvu.

Afektívny cieľ: Prejaviť záujem o svetové náboženstvá.

Psychomotorický cieľ: Podieľať sa na vypracovaní formulára o svetových náboženstvách.

Pomôcky: Formulár (Príloha F. 1), Cisárov portrét – príbeh (Príloha F.2)

ÚVOD

Motivácia

Priebeh aktivizujúcej metódy - metóda 635:

Technika 635 je jednou z možností brainwritingu. Zásady práce s touto metódou sú ukryté v čísle 635. Číslo 6 označuje šiestich členov jednej skupiny, ktorí majú za úlohu navrhnuť tri pojmy v priebehu piatich minút súvisiacich s témou. Navrhnuté pojmy sa

zapisujú do pripravených formulárov (Príloha F.1), ktoré kolujú v smere hodinových ručičiek medzi všetkými členmi skupiny. Ak nevychádzajú rovnomerne veľké skupiny formulár sa prispôsobí veľkosti skupiny. (Przybyło, 2011)

Učiteľ technikou 635 na začiatku vyučovacej hodiny zaoberajúcou sa svetovými náboženstvami, zistí vedomosti žiakov o jednotlivých svetových náboženstvách.

Rozdelí žiakov v skupine po šiestich tak, že rozstrihané kartičky s obrázkami symbolov náboženstiev (Príloha F.1) rozdá žiakom po šesť kusov z jedného symbolu. (Pri dvadsať člennej triede žiaci vytvoria tri skupiny a dvaja žiaci sa priradia k existujúcim skupinám alebo sa vytvoria štyri päťčlenné skupiny. Podľa toho učiteľ rozdá aj kartičky so symbolom náboženstva. V tomto príklade sa buď rozdájú symboly iba troch náboženstiev, alebo v druhej alternatíve štyri symboly). Žiaci s rovnakou kartičkou dostanú formulár s témou náboženstva podľa symbolu. Prvý člen skupiny píše do formulára (Príloha F) tri pojmy spájajúce sa s náboženstvom a posúva formulár ďalej, kým sa všetci v skupine nevystriedajú. Ak niektorého člena nenapadne nič podáva formulár (Príloha F.1) ďalšiemu členovi skupiny. Jednotlivé výsledky hovorcovia skupín prezentujú pred triedou. Učiteľ na záver zhodnotí prácu žiakov, doplní informácie o počte svetových náboženstiev. Otázkou, či sa už stretli s cudzincom, o ktorom si mysleli, že vyznáva iné náboženstvo, učiteľ potvrdí potrebu užitočnosti vedomostí o svetových náboženstvách.

HLAVNÁ ČASŤ

1. Prečo toľko náboženstiev – práca s príbehom Cisárov portrét

Učiteľ položí otázku: „Prečo je toľko náboženstiev?“ Žiaci odpovedajú na otázku a vyjadrujú svoje názory. Odpoveď môžu nájsť v príbehu o Cisárovom portréte (Príloha F.2).

2. Práca s príbehom – otázky na tabuli

- Je možné poznať sochu iba z jedného úlomku?
- Koho predstavuje cisár v našom prípade?
- Koho predstavuje východný vietor?
- Prečo uložili ľudia kúsky úlomkov do chrámov?
- Ako súvisí veta z Evanjelia podľa Jána 1, 18 („Boha nikto nikdy nevidel.“) s príbehom o cisárovom portréte?

UPEVNENIE A FORMÁCIA

Základné členenie náboženstiev

- **Monoteistické** – viera v jediného boha (judaizmus, kresťanstvo, islam)
- **Polyteistické** – viera v mnohých bohov (hinduizmus, budhizmus)

- **Animizmus** – viera v duchov, ktorí ovládajú prírodu, svet (voodoo, prírodné náboženstvá Afriky a Ameriky).

ZÁVER

1. Zadanie domácej úlohy

Na internetových stránkach nájdite 5 osobností zo súčasnosti, pričom každá osobnosť je iného náboženstva (vierovyznania). Zistite jej:

- meno,
- odkiaľ pochádza,
- vierovyznanie,
- jej prínos pre spoločnosť.

2. Modlitba

Bože, ktorý si stvoril svet a všetko, čo je v ňom, pretože si Pánom neba i zeme, nebývaš v chrámoch zhotovených rukou, ani sa ti neslúži ľudskými rukami, akoby si niečo potreboval, veď Ty dávaš všetkým život, dych a všetko a z jedného urobil si celé ľudské pokolenie, aby obývalo celý povrch zeme; určil si im vymedzený čas a hranice ich bývania, aby hľadali Teba, aby Ťa dajako nahmatali a našli, hoci od nikoho z nás nie si ďaleko. Lebo v Tebe žijeme, hýbeme sa a sme. Amen.

2.8 Sekvenčná metóda

Ročník: 7. ročník

Téma: Boh oslobodzuje človeka

Rozvíjajúce kompetencie: učiť sa, sociálne, existenciálne

Kognitívny cieľ: Sformulovať mimosviatostné formy pokánia. Popísať časti sviatosti zmierenia.

Afektívny cieľ: Oceniť hodnotu odpustenia.

Psychomotorický cieľ: Napodobniť postavu biblického príbehu.

Pomôcky: Biblický text Lk 15, 11-32 s úlohami (Príloha G.1), Ukážka návrhu rozdelenia textu do sekvencií a práca s textom (Príloha G.2)

ÚVOD

1. Rozhovor so žiakmi

- Čo znamená byť stratený?

- Máte skúsenosť s tým, že ste sa niekedy stratili?
- Aké boli reakcie tých, ktorí vás našli?
- Stratili ste už nejakú vec a potom znovu našli?
- Ako ste vyjadrili svoju radosť z nájdenia veci?

HLAVNÁ ČASŤ

1. Priebeh aktivizujúcej metódy – Sekvenčná metóda

Sekvenčná metóda je jednou z foriem práce s biblickým textom. Biblické udalosti sú plné dynamiky a je možné ich často rozdeliť do jednotlivých etáp. Označenie týchto etáp pomáha poznať štruktúru celého príbehu, hlbšie vniknúť do textu a pochopiť jeho zmysel. (Trochtová, Zehnalová, 2005, s. 19)

Žiaci majú pred sebou biblický text Lk 15, 11 - 32 (Príloha G.1). Jeden zo žiakov prečíta nahlas text. Potom jednotliví žiaci zaznamenávajú osoby, ktoré v textu vystupujú. Všímajú si ich činnosti, postoje, miesta, prostredie, kde sa udalosť odohráva. Označenie možno znázorniť symbolicky, ako je uvedené v prílohe (Príloha G.2). Jedným podčiarknutím osoby, dvojitým podčiarknutím činností, vlnovkou miesta príbehu. Následne učiteľ spolu so žiakmi celý príbeh rozdelí do etáp (sekvencií) (Príloha G.2) na spôsob komiksu a navrhne jeho stvárnenie pomocou statického obrazu. Rozdelí žiakov do 5 skupín, podľa počtu navrhnutých sekvencií. Žiaci v skupine sa dohodnú na stvárnení postojov jednotlivých postáv. Učiteľ povie žiakom, čo všetko sa bude hodnotiť pri stvárnení statického obrazu. Môže ísť najmä o výraz tváre, usporiadanie rúk, umiestnenie postavy v obraze, postoj celého tela. Takto pripravené statické obrazy jednotlivé skupiny predstavujú.

Na konci každej prezentácie obrazu hovorca skupiny predstaví aký pocit, stav mal ich statický obraz zobrazovať.

Žiaci pokračujú úlohou v pracovnom liste (Príloha G.1), ktorú vypracujú na základe doterajších skúseností a práce s biblickým textom Lk 15, 11-32. Výsledok má obsahovať mimosviatosťné formy zmierenia (ľútosť, odškodnenie, ospravedlnenie, angažovanie sa pre dobro, účasť na svätej omši, čítanie Sv. písma, sebazapieranie). Toto odpustenie sa týka tzv. ľahkých alebo tiež nazývaných všedných hriechov.

2. Výklad učiteľa o jednotlivých častiach sviatosti zmierenia, prostredníctvom, ktorej sa odpúšťajú takzvané ťažké, smrteľné hriechy.

- Spytovanie svedomia – poznanie viny
- Vyznanie hriechov
- Rozhrešenie – dar zmierenia
- Predsavzatie – pokánie – zadosťučinenie

- Lútosť
- Ďakovná modlitba

Zmierenie s Bohom a s ľuďmi patria neoddeliteľne k sebe. Bez zmierenia s ľuďmi je naše zmierenie s Bohom pokrytectvo. Bez zmierenia s Bohom je zmierenie s ľuďmi neúplné. (Hurajtová, Gembalová, Dobrenková, 2009, s. 113 – 114)

ZÁVER

Formovanie postojov

Boh je láska. V Ježišovi Kristovi prichádza medzi ľudí. Stretáva sa s hriešnikmi a má radosť z ich obrátenia. Sviatosť zmierenia je obnovením vzťahu človeka s Bohom a medzi ľuďmi navzájom. Sviatosťné zmierenie je konkrétna služba Cirkvi pre človeka, ktorý má záujem o obnovu tohto vzťahu s Bohom vo svojom spoločenstve Cirkvi.

Modlitba ľútosti

Bože môj, celým srdcom Ťa milujem a preto veľmi ľutujem, že som ťa hriechmi urazil. Chcem sa naozaj polepšiť a hriechu sa chrániť. Otče odpusť mi pre Krv Kristovu.

Záver

Škola vytvára priestor na výchovu a vzdelávanie. Jej úlohou je žiakovi v rýchlo rozvíjajúcom sa svete ponúknuť systém vzdelávania, pri ktorom by dosahoval, čo najefektívnejšie a najkvalitnejšie výsledky.

Cieľom tejto práce bolo ponúknuť učiteľovi praktické využitie aktivizujúcich metód vo vyučovaní. Neboli vyčerpané všetky možnosti práce s aktivizujúcimi metódami a ani táto práca to nemala za cieľ. Skúsený učiteľ tiež uvidí aj slabé stránky týchto metód, ale na druhej strane, čím častejšie ich bude používať, tým dokáže efektívnejšie pracovať a kombinovať ich pre svoje podmienky a potreby.

Pri práci s aktivizujúcimi metódami sme sa stretli s časovou tiesňou pri prvom použití aktivizujúcej metódy a pri nedostatočnom vysvetlení s nepochopením aktivizujúcej metódy. Následným použitím aktivizujúcej metódy pri inej téme v tej istej skupine sme dospeli k poznaniu, že žiaci dokážu efektívne využiť výsledky z aktivizujúcich metód v ďalšej časti vyučovacieho procesu.

Pri nesprávnom pridelení úlohy jednotlivým žiakom v skupine sme sa stretli s problémom nechoty navzájom spolupracovať. Z tohto poznatku vyplýva, že je dôležité poznať a rozlíšiť vyučovacie štýly žiaka a jeho správanie a postavenie v skupine.

Po skončení práce s aktivizujúcou metódou je potrebné vždy vyhodnotiť prácu jednotlivých skupín. V porovnaní praktického využitia s teoretickými poznatkami sme si uvedomili, že je dôležité pozitívne a priebežné hodnotenie práce žiakov v skupine. Nielen hodnotenie ich nedostatkov.

Táto doba je výzvou pre učiteľov, aby napriek všetkým ťažkostiam vyskúšali toľko vyučovacích metód, koľko zvládnu a používali také prístupy a metódy v triedach, ktoré pomôžu žiakom sa aktivizovať a pripraviť na život v spoločnosti.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. BARTOLINO, Bartolini – FILIPPI, Mario. Moja kniha náboženstva 3. Bratislava: Lúč, 1989. In : HURAJTOVÁ, Jana - GEMBALOVÁ, Anna - DOBRENKOVÁ, Lenka. *Sloboda človeka: metodická príručka katolíckeho náboženstva pre 7. ročník základných škôl*. Spišská Nová Ves: Katolícke pedagogické a katechetické centrum, n. o., 2009.
2. BENEŠOVÁ, Mária – PAVLOVSKÁ, Marie. *Dietá a biblia: Poňatie biblických príbehov cez dramatickú výchovu*. Trnava: Dobrá kniha 2006. ISBN 80-7141-510-3
3. HURAJTOVÁ, Jana - GEMBALOVÁ, Anna - DOBRENKOVÁ, Lenka. *Sloboda človeka: metodická príručka katolíckeho náboženstva pre 7. ročník základných škôl*. Spišská Nová Ves: Katolícke pedagogické a katechetické centrum, n. o., 2009.
4. HURAJTOVÁ, Jana a iní. *Kurikulum predmetu náboženstvo/náboženská výchova pre základné školy, stredné školy, štvorročné gymnázia a osemročné gymnázia, dvojročné nadstavbové stredné školy*. Spišská Nová Ves: Katolícke pedagogické a katechetické centrum, n. o., 2010. ISBN 978-80970549-5-3
5. PETLÁK, Erik. *Všeobecná didaktika*. Druhé vydanie. Bratislava: IRIS, 2004. ISBN 80-89018-64-5
6. PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování: praktická příručka*. Portál: Praha 1996. ISBN 80-7178-070-7
7. PROKŠA, Miroslav – HELD, Ľubomír – TÓTHOVÁ, Anna - HALAKOVÁ Zuzana – OROLÍNOVÁ, Mária – URBANOVÁ, Andrea – ŽOLDOŠOVÁ, Kristína. *Metodológia pedagogického výskumu a jeho aplikácia v didaktikách prírodných vied* [online] [1. vyd.]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2008 [cit. 24. novembra 2011]. ISBN 978-80-223-2562-2. Dostupné na World Wide Web: <http://pdfweb.truni.sk/katchem/prilohy/metod/pojmove_mapovanie.pdf>
8. PRŮCHA, Jan – WALTEROVÁ, Eliška – MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Druhé rozšírené a prepracované vydanie. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-252-1
9. PRZYBYŁO, Justyna. 2011. *Technika 635*[online] [cit. 22. novembra 2011]. Dostupné na World Wide Web: <http://mfiles.pl/pl/index.php/Technika_635>
10. SITNÁ, Dagmar. *Metódy aktívneho vyučování: spolupráce žáku ve skupinách*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-246-1
11. *Sväté Písmo Starého i Nového zákona*. Rím: Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda v Ríme, 1995.
12. TÓTHOVÁ, Renáta. 2006. *Človek, vzdelávanie a vyučovanie*. In: HLÁSNA, Slávka - HORVÁTHOVÁ, Kinga – MUCHA, Martin – TÓTHOVÁ, Renáta. *Úvod do pedagogiky*. Bratislava: ENIGMA, 2006. ISBN 80-89132-29-4

13. TROCHTOVÁ, Ludmila – ZEHNÁLOVÁ, Jana. *Úvod do didaktických a katechetických metod* [online] [cit. 19. novembra 2011]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.ado.cz/katechete/pomucky/pomucky.htm>>
14. *Rozhodovacie procesy* [online] [cit. 28. novembra 2011]. Dostupné na World Wide Web: <http://fsi.uniza.sk/kkm/old/publikacie/ma/ma_05.pdf>

Zoznam príloh

Príloha A.1 – Pravidlá v skupine

Príloha A.2 – Desatoro Ex 19, 25 – 20, 17

Príloha A.3 – pracovný list

Príloha B.1 – B.8 – pojmová mapa

Príloha C – Hranie rolí

1. príbeh (Ex 5, 6-14)

2. príbeh (Ex 15, 1-18)

3. príbeh Ex 16, 1-1; 17, 1-4)

Príloha D.1 - Pracovný list – Autorita

Príloha D.2 - Biblické texty

1. biblický text – Gn 13, 1 - 12

2. biblický text – Sdc 6, 4; 6, 16; 7, 16 - 22

3. biblický text – Mt 8, 5 – 13

Príloha E – Strom rozhodnutí – pracovný list

Príloha F.1 – Metóda 635 - formulár

Príloha F.2 – Cisárov portrét – príbeh

Príloha G.1 - Biblický text Lk 15, 11-32 - pracovný list

Príloha G.2 - Ukážka návrhu rozdelenia textu do sekvencií a práce s textom

Príloha A.1 – Pravidlá v skupine

Na mojich spolužiakoch sa mi páči, keď

.....

Vadí mi na nich, keď

.....

Pri spolupráci s inými žiakmi pokladám za dôležité

.....

Na mojich spolužiakoch sa mi páči, keď

.....

Vadí mi na nich, keď

.....

Pri spolupráci s inými žiakmi pokladám za dôležité

.....

Na mojich spolužiakoch sa mi páči, keď

.....

Vadí mi na nich, keď

.....

Pri spolupráci s inými žiakmi pokladám za dôležité

.....

Na mojich spolužiakoch sa mi páči, keď

.....

Vadí mi na nich, keď

.....

Pri spolupráci s inými žiakmi pokladám za dôležité

.....

Príloha A.2 – Desatoro Ex 19, 25 – 20, 17

I zostúpil Mojžiš k ľudu a povedal im to.

Desatoro prikázaní. – Potom Boh hovoril všetky tieto slová: 1. „Ja som Pán, tvoj Boh, ktorý ťa vyviedol z egyptskej krajiny, z domu otroctva. Nebudeš mať iných bohov okrem mňa! Neurobíš si modlu, ani nijakú podobu toho, čo je hore na nebi, dolu na zemi alebo vo vode pod zemou! Nebudeš sa im klaňať, ani ich uctievať! Lebo ja, Pán, tvoj Boh, som žiarlivý Boh, ktorý tresce neprávosti otcov na deťoch do tretieho a štvrtého pokolenia u tých, čo ma nenávidia, milosrdenstvo však preukazuje až do tisíceho pokolenia tým, čo ma milujú a zachovávajú moje príkazy.

2. Nevezmeš meno Pána, svojho Boha, nadarmo! Lebo Pán nenechá bez trestu toho, kto bude brať jeho meno nadarmo.

3. Spomni na sobotňajší deň, aby si ho zasvätil! Šesť dní budeš pracovať a tvoriť všetky svoje diela, siedmy deň je však sobota Pána, tvojho Boha. Vtedy nebudeš konať nijakú prácu ani ty, ani tvoj syn alebo tvoja dcéra, ani tvoj sluha alebo tvoja slúžka, ani tvoj dobytok, ani cudzinec, ktorý býva v твоjich bránach! Lebo za šesť dní Pán utvoril nebo a zem, more a všetko, čo je v nich, v siedmy deň však odpočíval. Preto ho Pán požehnal a zasvätil ho.

4. Cti svojho otca a svoju matku, aby si dlho žil na zemi, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh!

5. Nezabiješ!

6. Nescudzoložíš!

7. Nepokradneš!

8. Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu!

9. Nepožiadaš dom svojho blížneho, ani nepožiadaš manželku svojho blížneho,

10. Ani jeho sluhu, ani jeho slúžku, ani vola, ani osla, ani nič, čo je tvojho blížneho!“

Úloha 1

Za pravidlami, na ktorých sme sa v triede dohodli stojí autorita.

Ich plnenie zaručuje spolužiak,.....

Úloha 2

Princíp Desatora nezaručuje autorita....., ale autorita

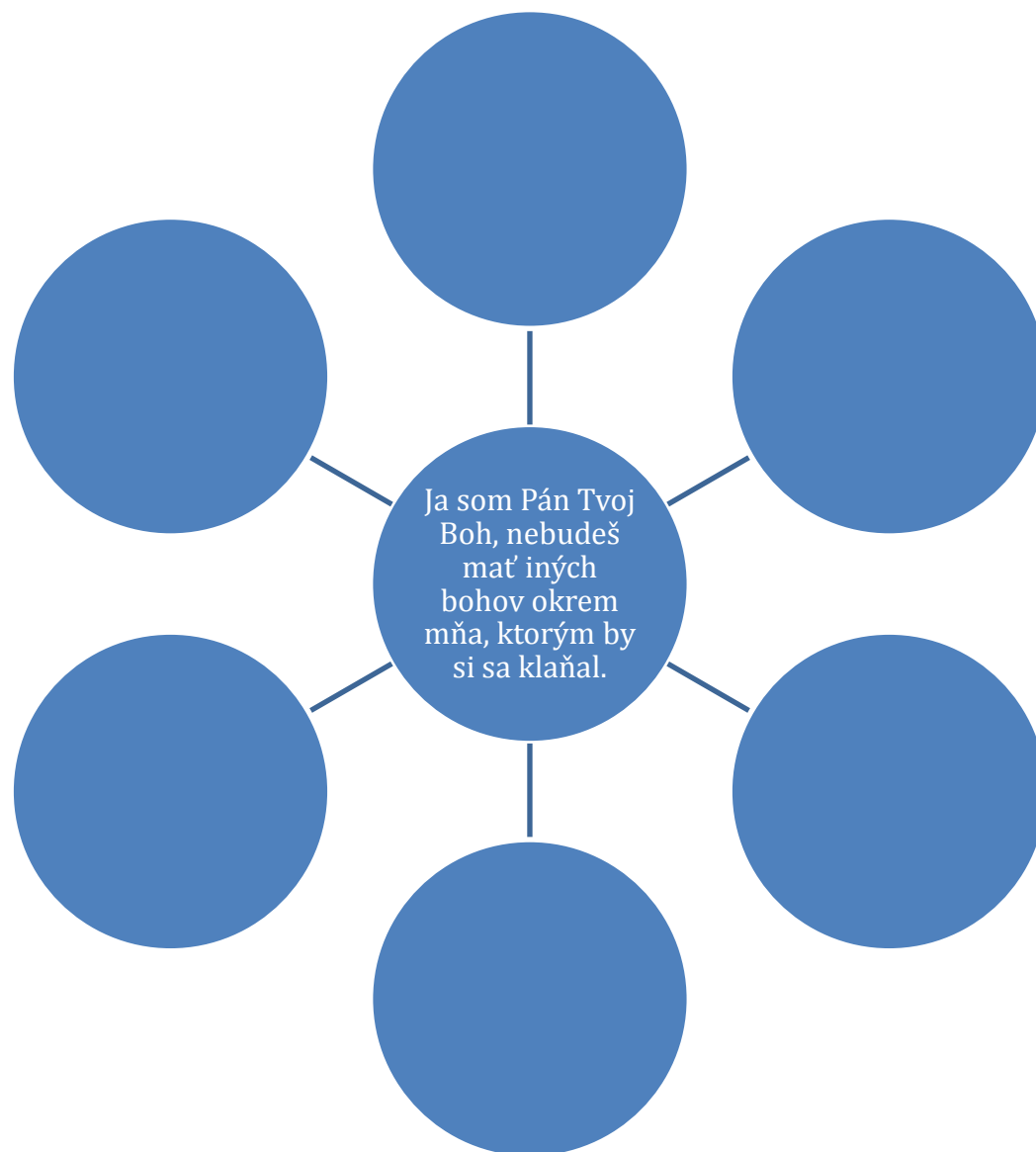
Ludská autorita ustanovuje isté pravidlá spolunažívania, aby mohla fungovať spoločnosť, aby bol zachovaný poriadok.

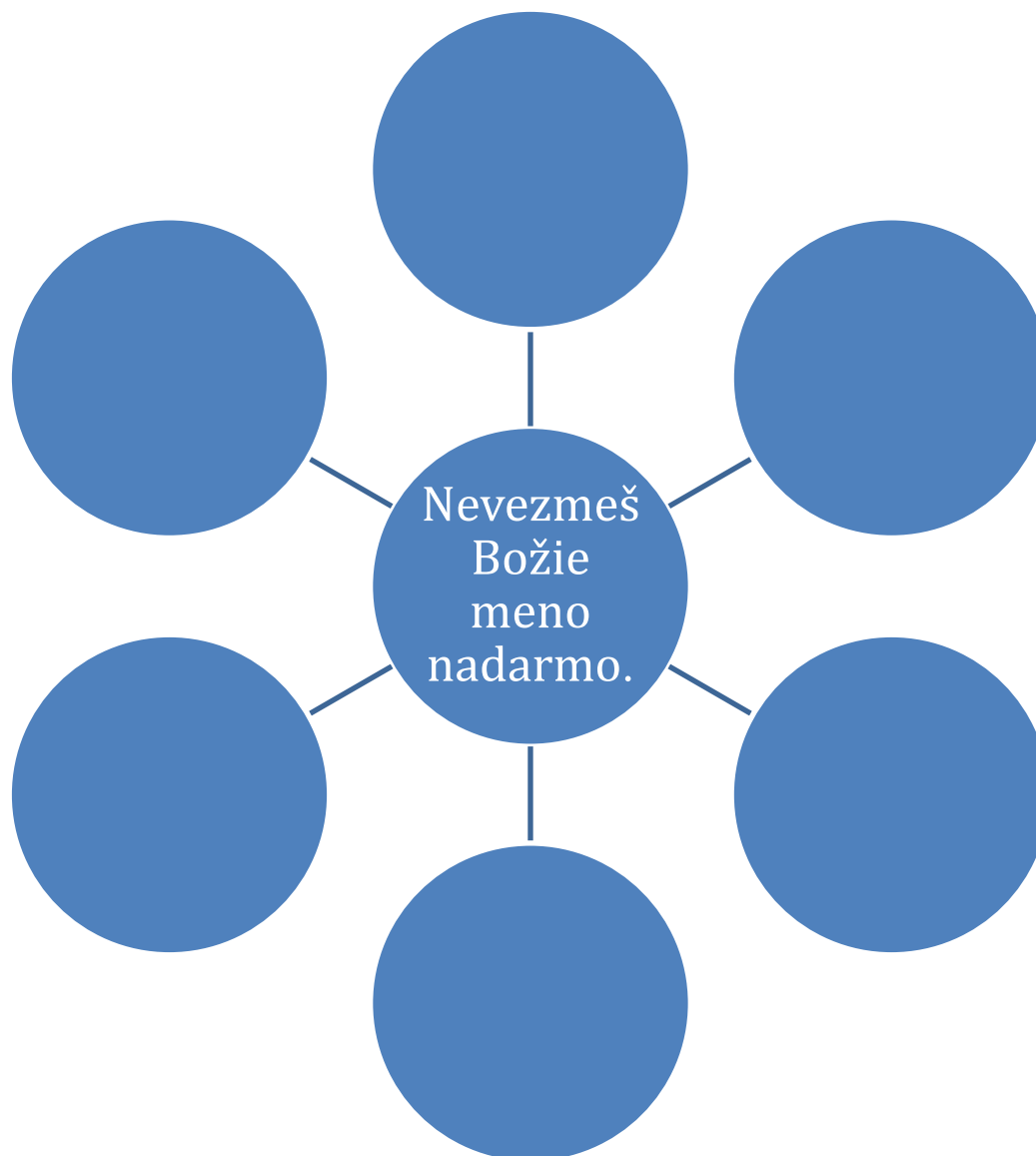
Autorita Boha hovorí o pravidlách, ktoré zjavuje človeku a následne si ich uvedomuje sám vo svojom svedomí. Uvedomuje si svoje práva, ale aj povinnosti, na základe ktorých potom získava požehnanie od Boha a ochranu pred skutočným zlom.

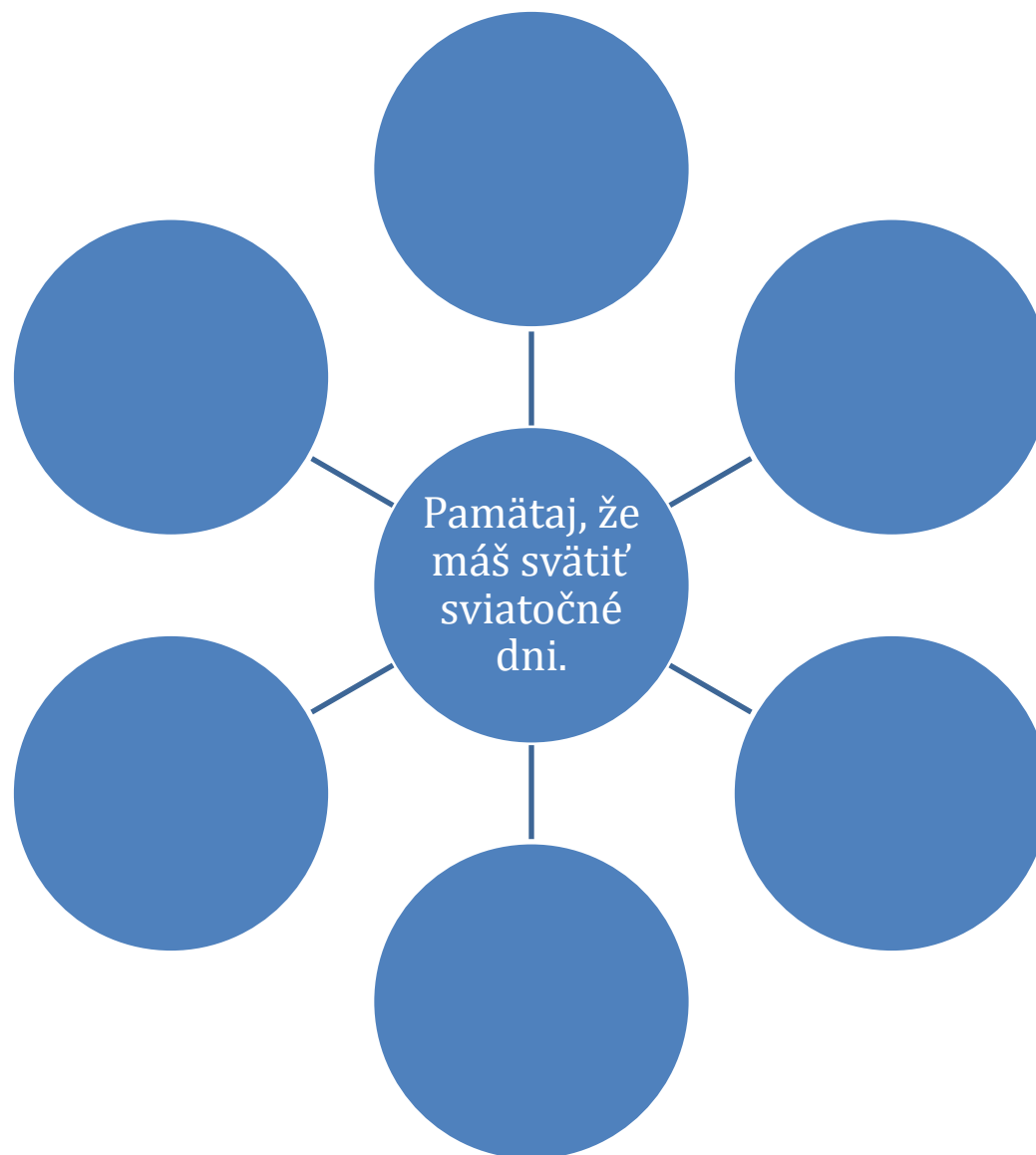
Citát

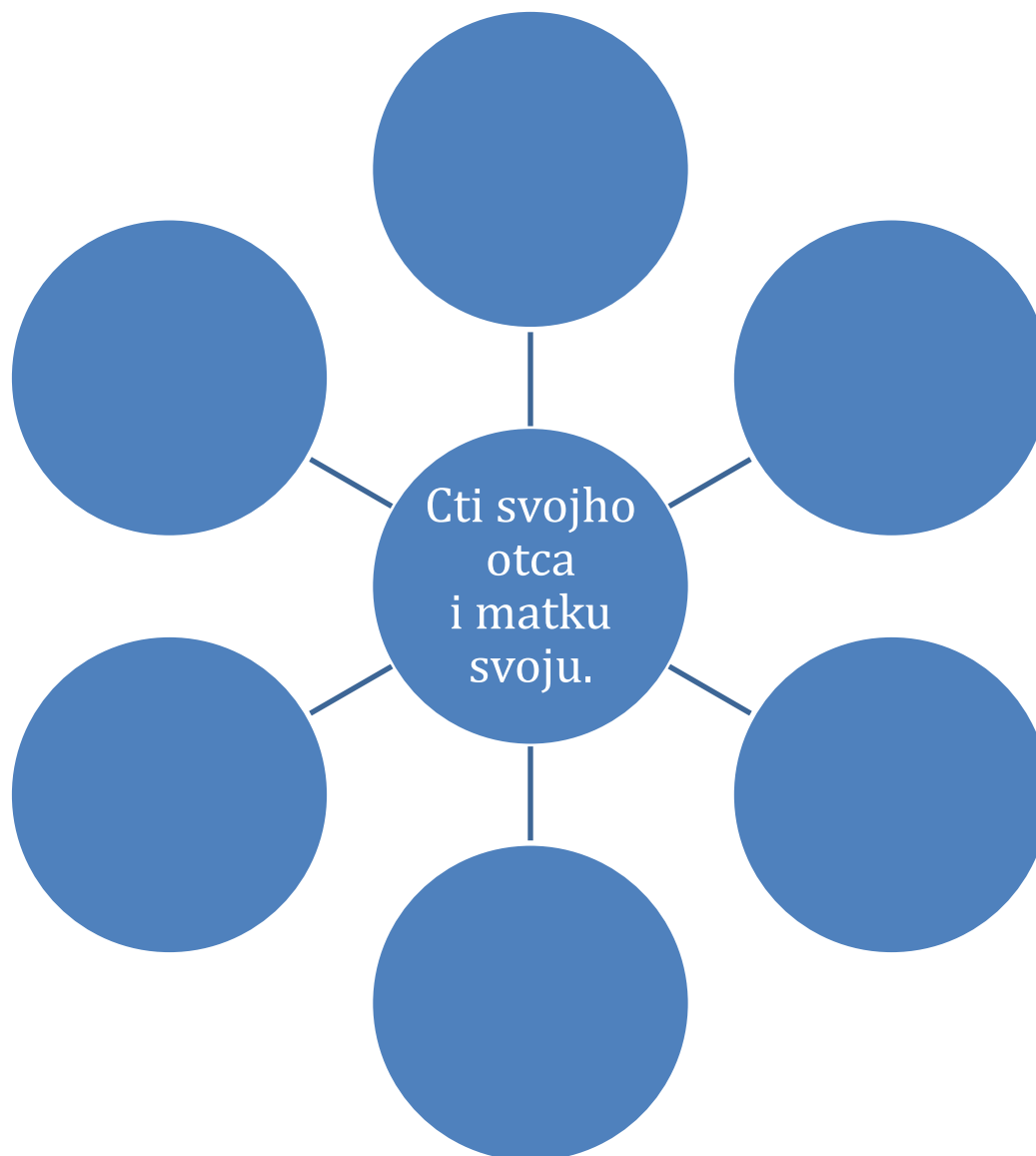
„Boh napísal na tabule to, čo ľudia nečítali vo svojich srdciach“. (sv. Augustín v Katechizme katolíckej Cirkvi bod 1962)

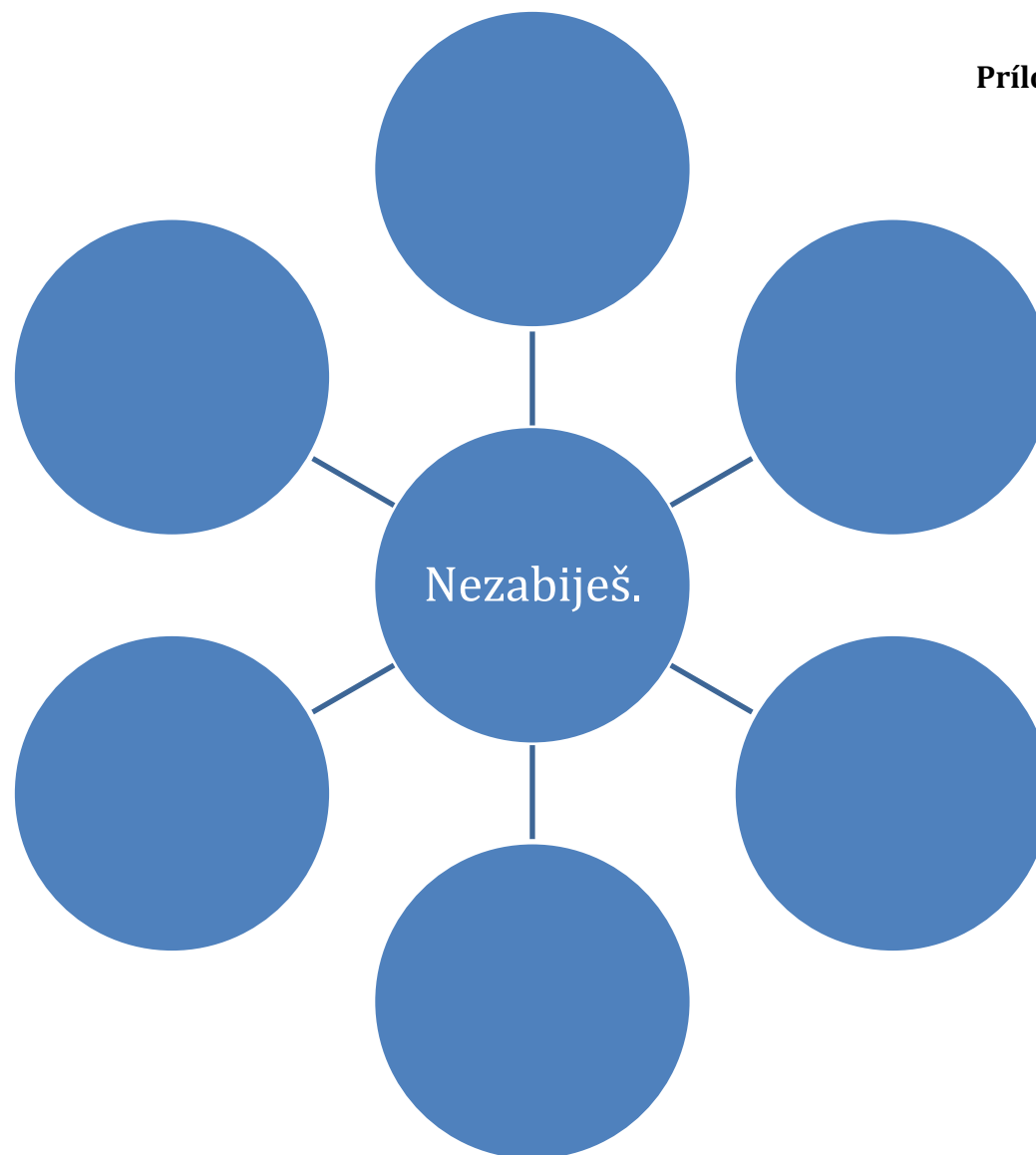
Príloha B.1 – pojmová mapa

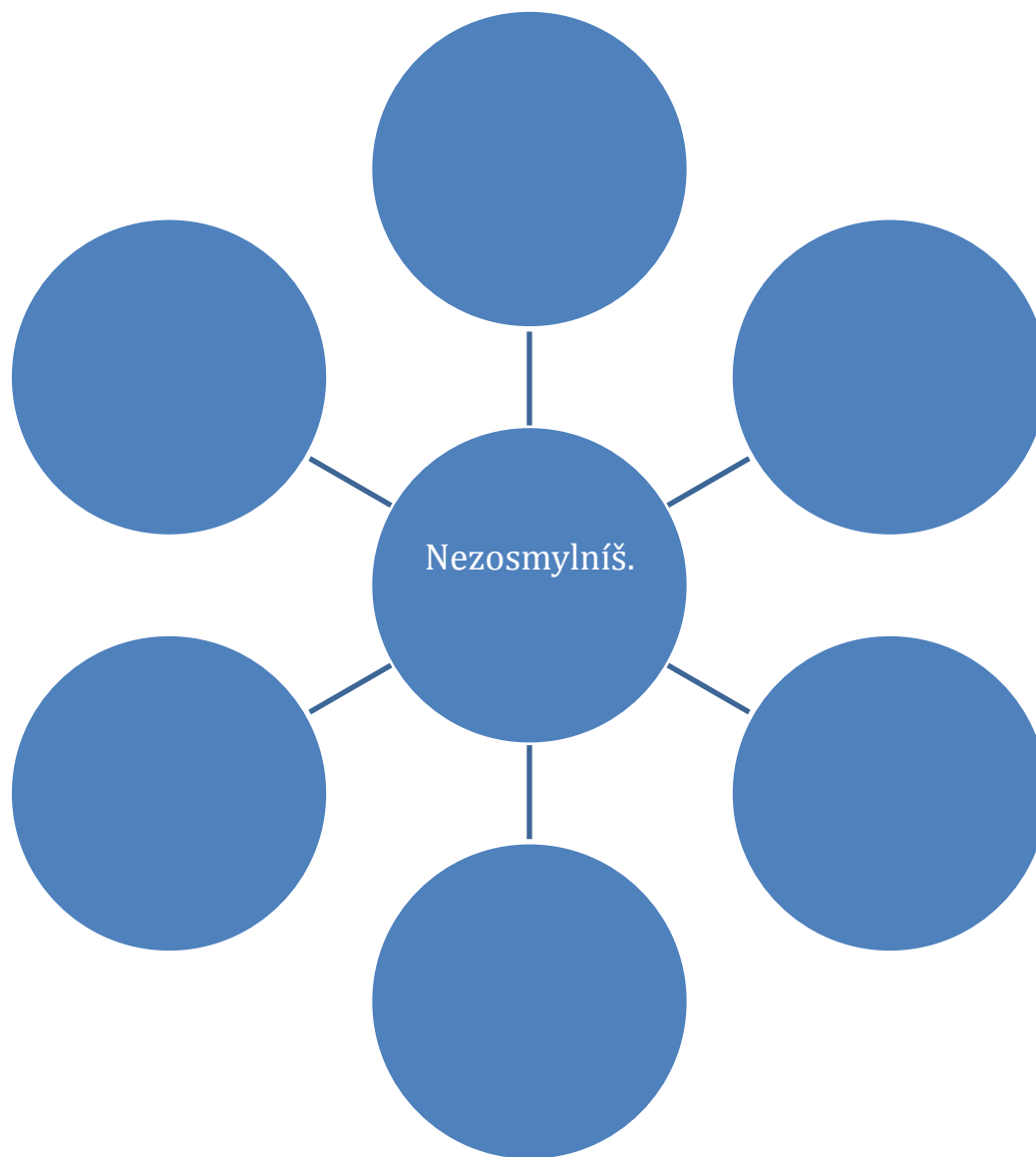

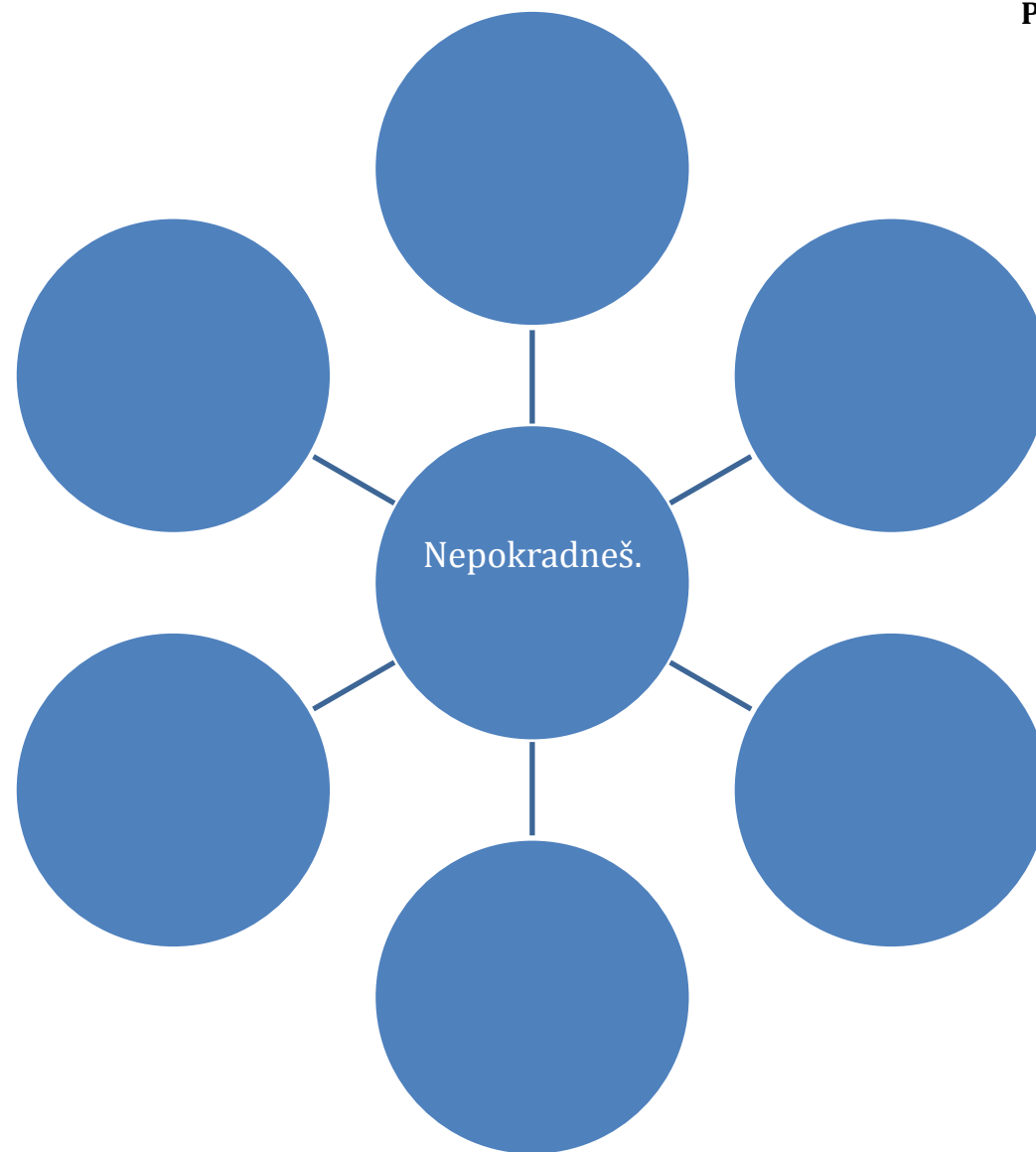

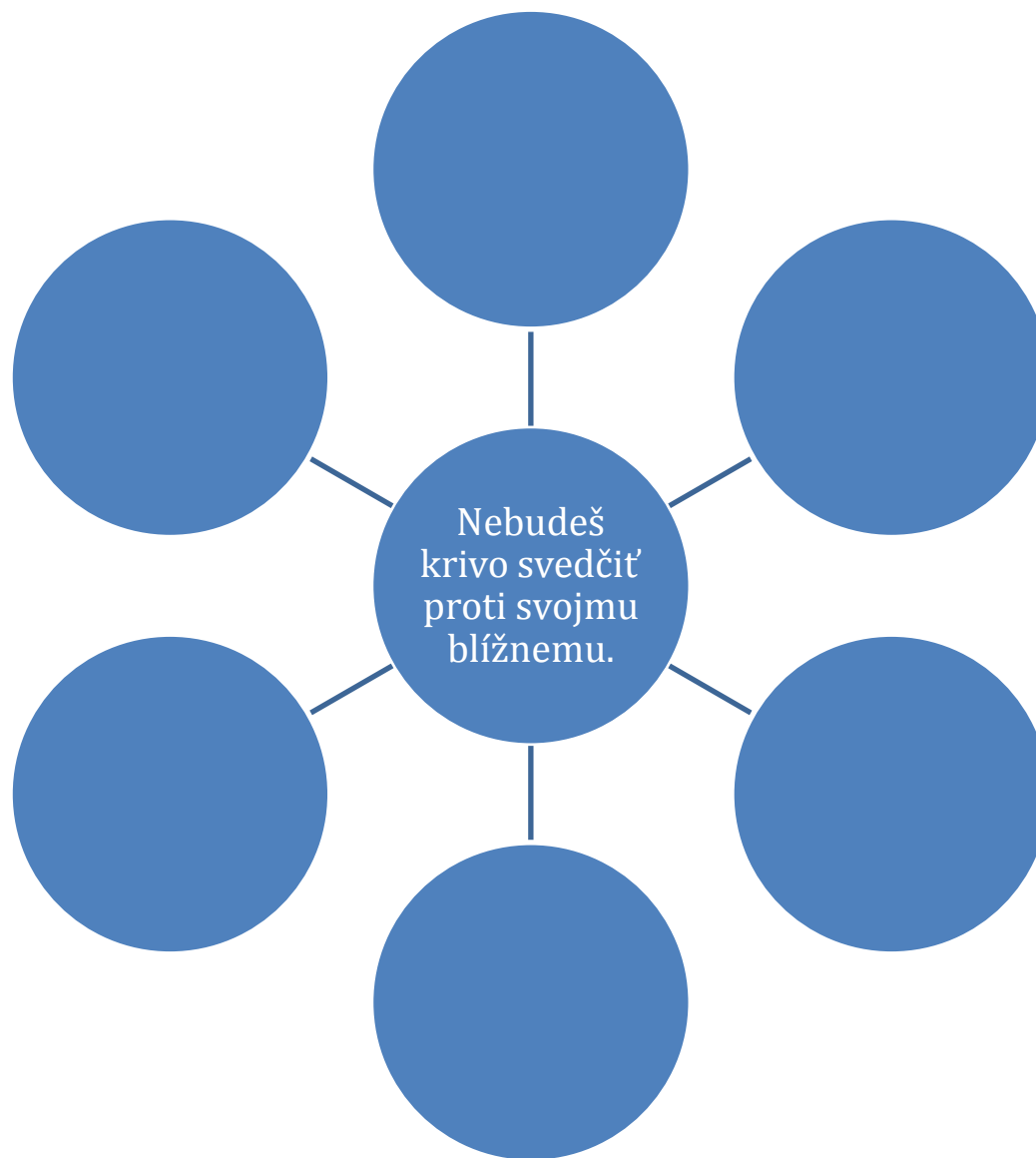

1. príbeh (Ex 5, 6-14)– 1. skupina

Útlak Izraelitov sa zväčšuje. – A v ten istý deň faraón prikázal dozorcovi a predákovi ľudu: „Nabudúce nedodávajte ľudu slamu na výrobu tehál ako doteraz. Sami nech si idú nazbierať slamy! Ale vy žiadajte od nich také množstvo tehál, aké vyrábali doteraz. Nič im nezľavujte, lebo sú leniví! Veď prečo kričia: „Chceme odísť, chceme obetovať nášmu Bohu!“? Robotou treba týchto ľudí pritísnuť, aby sa starali o ňu a nestarali sa o hlúpe reči!“ Dozorcovia (prác) a zapisovatelia šli a povedali ľudu: „Toto hovorí faraón: „Slamu vám už nedodám. Sami si choďte zbierať slamu, kde nájdete! Z vašej úlohy sa však nič nezľaví!“

Dozorcovia kričali a vraveli: „Konajte si svoju prácu ako vtedy, keď bola slama!“ A bili izraelských predákov, na ktorých dozorcovia zvalovali vinu a hovorili: „Prečo ste včera a dnes nevyhotovili také množstvo tehál ako doteraz?“

Vysvetlivky:

Pri stavbe domu sa v staroveku požívali tehly vyrábané zo zmesi hliny a slamy. Takto zmiešaná zmes sa dávala do formy a sušila na horúcom slnku.

Napíšte jedným slovom, ako by sme pomenovali stav, v ktorom sa nachádzali Izraeliti v tomto príbehu

.....

2. príbeh (Ex 15, 1-18) – pieseň - 2. skupina

Víťazná pieseň. - Mojžiš predniesol Pánovi túto pieseň:

Spievať budem Pánovi,

lebo vznešený, slávne vznešený je:

koňa i povoz zmietol do mora.

Moja sila a moja udatnosť je Pán

a stal sa mi spásou.

Kto je rovný tebe medzi bohmi Pane,

kto je rovný tebe, čo vynikáš svätosťou?

Vo svojej priazni si viedol ľud, čo si vykúpil,

svojou silou si ho viedol

k svojmu svätému príbytku.

Tak prechádzal tvoj ľud, Pane,
tak prechádzal ľud, ktorý si si prisvojil.

Jednou vetou vyjadrite, o čom Mojžiš rozpráva a čo prežíva.

.....

3. príbeh Ex 16, 1-1; 17, 1-4) – 3. skupina

Na púšti. – A celá izraelská pospolitosť reptala proti Mojžišovi a Áronovi na púšti. Izraeliti im vraveli: „Bár by sme boli pomreli Pánovou rukou v Egypte, keď sme sedávali nad hrncami mäsa a mohli sa najesť chleba dosýta! Ved' vy ste nás vyviedli na túto púšť, aby ste zahubili celú túto spoločnosť hladom!“ Potom tiahla celá izraelská pospolitosť po púšti Sin. A ľud doliehal na Mojžiša a vravel: „Daj nám vodu na pitie!“ Ľud, ktorý tam dychtil po vode, reptal proti Mojžišovi a vravel: „Načo si nás len vyviedol z Egypta?! Vari na to, aby si nás, a naše deti a náš dobytok umoril smädom?“

Doplň chýbajúce slová: starať, nádej, slobodným

Izraeliti sa stali ľuďom, ale stále očakávali, že sa bude niekto o nich Hoci boli slobodní na púšti nemali, že sa o nich niekto postará.

Na záver

A pán povedal Mojžišovi: „Počul som reptanie Izraelitov. Povedz im: „V predvečer budete jesť mäso a ráno sa nasýtite chlebom, aby ste poznali, že ja som Pán, váš Boh!“

Príloha D.1 - Pracovný list - Autorita

Úloha č. 1

1. Kto v biblickom texte predstavuje autoritu a prečo?

.....

2. Akú úlohu má autorita v danom biblickom texte?

.....

3. Ako by mohol skončiť biblický príbeh bez autority, ktorú predstavujú jednotlivé postavy?

.....

Úloha č. 2

Napiš päť vlastností, ktoré by podľa teba mal mať ten, kto predstavuje autoritu.

.....

Úloha č. 3

Napiš šesť predstaviteľov autority (ľudia z tvojho najbližšieho okolia, predstavitelia obce, štátu) podľa definície pod úlohou.

.....

Autorita je ten, kto pomáha ľuďom, ktorý je ich oporou. Je to človek, ktorý stanovuje normy správania, dohliada na práva a povinnosti. Pomáha pri vzájomnom spolunažívaní a vedie k dobru spoločnosti a jednotlivca.

1. biblický text – Gn 13, 1 - 12

Abramov návrat z Egypta. – ¹ Abram teda tiahol aj so svojou ženou a so všetkým, čo mal, a Lot s ním, naspäť do Negebu. ² Abram mal množstvo stád, striebra a zlata. ³ A došiel na svoje stanovisko z juhu až k Betelu, na miesto, kde predtým rozložil svoj stan medzi Betelom a Hajom, ⁴ na miesto oltára, ktorý tam predtým postavil, kde Abram vzýval meno Pánovo. ⁵ Lenže aj Lot, ktorý bol s Abramom, mal ovce dobytok a stany ⁶ a krajina im nestačila na spoločné bývanie, lebo ich majetok bol veľký; a tak nemohli zostať spolu. ⁷ Medzi pastiermi Abramových stád a medzi pastiermi Lotových stád povstala zvada. A v krajine vtedy bývali Kanaánčania a Ferezejci. ⁸ Preto povedal Abram Lotovi: „Nech nie sú rozbroje medzi mnou a tebou, medzi mojimi pastiermi a tvojimi pastiermi; sme predsa bratia! ⁹ Či nie je pred tebou celá krajina?! Preto sa, prosím, odlúč odo mňa! Ak ty pôjdeš naľavo, ja pôjdem napravo, ak ty napravo, ja pôjdem naľavo!“ ¹⁰ Tu zdvihol Lot oči a videl, že celé okolie Jordánu až po Segor – to bolo predtým, ako Pán zničil Sodomu a Gomoru – je zavlažované ako Pánov raj, ako egyptská krajina. ¹¹ Preto si Lot vybral celú krajinu okolo Jordánu a odtiahol na východ. Takto sa bratia oddelili jeden od druhého. ¹² Abram býval v krajine Kanaán, Lot sa zdržoval v mestách okolo Jordánu a utáboril sa aj v Sodome.

(poz. Lot je synovec Abraháma.)

2. biblický text – Sdc 6, 4; 6, 16; 7, 16 - 22

Madiánčania utláčajú Izrael. – ⁴ Utáborili sa u nich a nivočili poľnú úrodu až po Gazu. A Izraelitom nenechali nič na živobytie, ani ovce, hovädzí dobytok a osly.

Povolanie Gedeona. ¹⁶ Pán mu povedal: „Keď som ja s tebou, tak Madiánčanov porazíš ako jediného muža!“

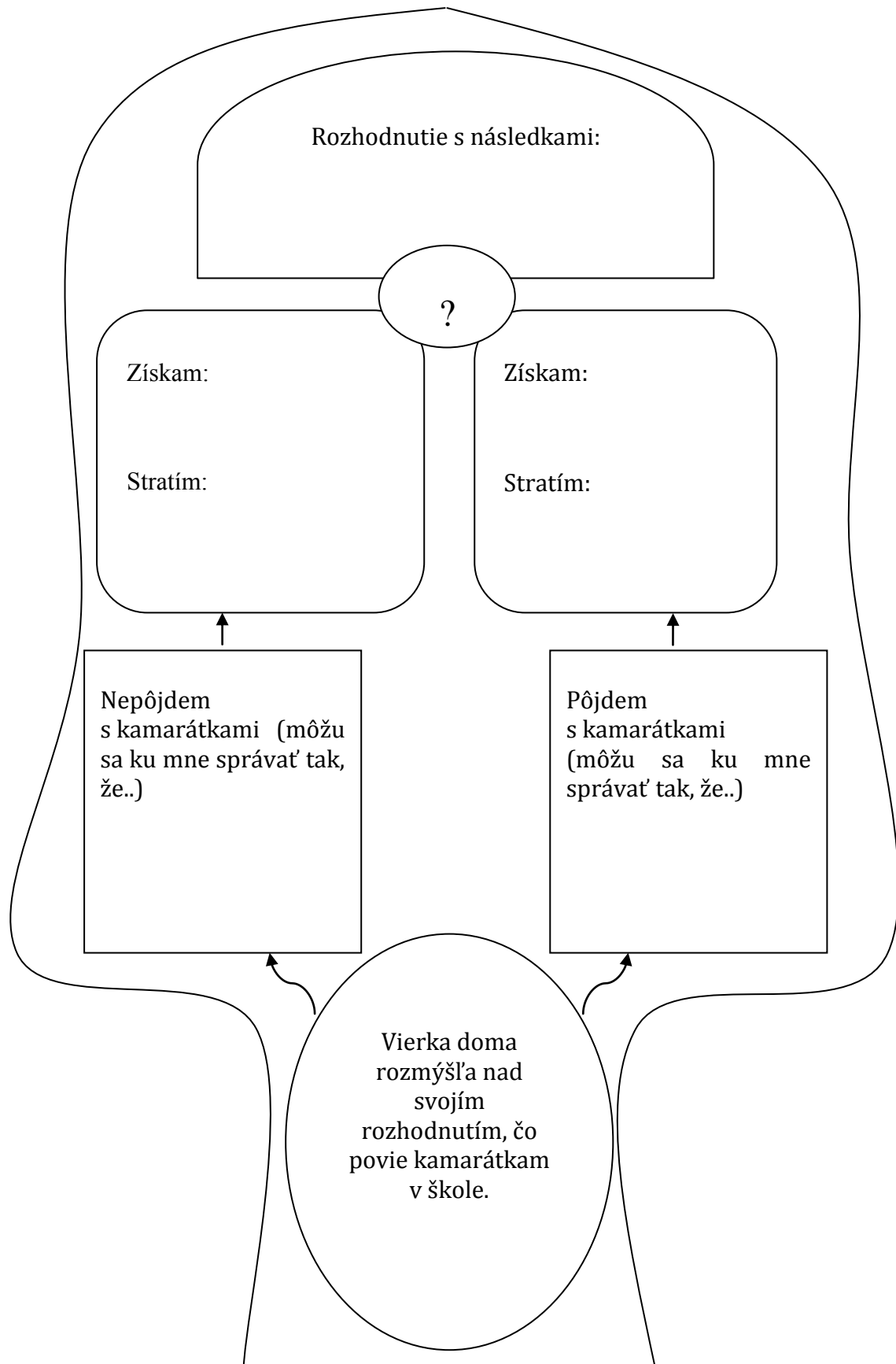
Gedeonovo víťazstvo. – ¹⁶ Rozdelil tristo mužov na tri zástupy a všetkým dal do rúk trúby a prázdne džbány a do džbánov fakle. ¹⁷ A povedal im: „Hľadte na mňa a robte takisto! Ja sa priblížim až celkom k tábora a ako ja urobím, tak robte aj vy! ¹⁸ Keď zatrubím – ja a všetci, ktorí budú so mnou – trúbte aj vy okolo celého tábora a volajte: Za Pána a za Gedeona! ¹⁹ Gedeon so sto mužmi, ktorí boli s ním, priblížil sa celkom až k tábora, keď začínala prostredná stráž, len čo postavili stráže. Tu zatrubili a roztrieskali džbány v rukách. ²⁰ Hneď sa ozývali trúby v troch zástupoch a rozbíjali sa džbány. V ľavej ruke držali fakle a v pravej ruke trúby na trúbenie. Pritom kričali: „Meč za Pána a za Gedeona!“ ²¹ Zostali stáť okolo tábora, každý tam, kde bol. Ale tábor sa celý rozvíril: kričali a utekali. ²² Kým oni trúbili na tristo trúbach, Pán obrátil meč jedného proti druhému v celom tábore.

3. biblický text – Mt 8, 5 - 13

Uzdravenie stotníkovho sluhu – ⁵ Keď Ježiš vošiel do Kafarnauma, pristúpil k nemu stotník s prosbou: ⁶ "Pane, sluha mi leží doma ochrnutý a hrozne trpí." ⁷ On mu povedal: "Prídem a uzdravím ho." ⁸ Stotník mu odpovedal: "Pane, nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu, ale povedz iba slovo a môj sluha ozdravie." ⁹ Ved' aj ja som podriadený

človek a mám pod sebou vojakov. Ak daktorému poviem: "Chod!" – ide; inému: "Pod sem!" – tak príde; a svojmu sluhovi: "Urob toto!" – on to urobí."¹⁰ Keď to Ježiš počul, zadivil sa a tým, čo ho sprevádzali, povedal: "Veru, hovorím vám: Takú vieru som nenašiel u nikoho v Izraeli. ¹³ A stotníkovi Ježiš povedal: "Chod' a nech sa ti stane, ako si uveril." A v tú hodinu jeho sluha ozdravel.

Príloha E – Strom rozhodnutí – pracovný list

Príloha F.1 – Metóda 635

1. Skupina		
Téma: Kresťanstvo		
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18

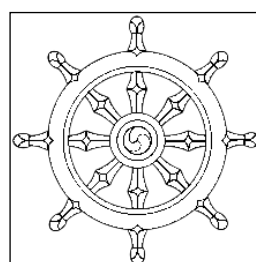
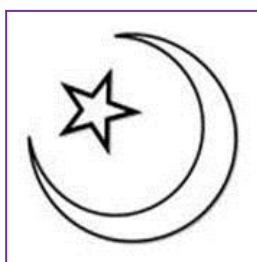
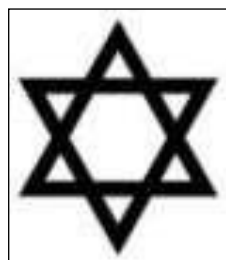
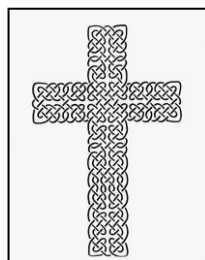
2. Skupina		
Téma: Islam		
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18

3. Skupina		
Téma: Judaizmus		
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18

4. Skupina		
Téma: Budhizmus		
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18

5. skupina		
Téma: Hinduizmus		
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18

Symbyly piatich náboženstiev

Príloha F.2 – Cisárov portrét – príbeh

Prečo je toľko náboženstiev? – opýtala sa dcéra svojej mamy. Vtedy jej mama vyrozprávala tento príbeh: Nikdy nejestvovala väčšia ríša ako Djalma, krajina tisícich riek. Cisár Wangčuk bol najmocnejším mužom na svete a z výšok svojej pevnosti ovládal tisíce národov a obyvateľov s najrozličnejšími jazykmi a zvykmi. Nikto z jeho poddaných však nikdy nevidel tvár svojho cisára.

Po krajinách a mestách chodili proroci a jasnovidci, ktorí hovorili tie najneuveriteľnejšie veci o tom, ako cisár vyzerá.

A tak sa sám Wangčuk rozhodol zavolať najslávnejšieho umelca kráľovstva, majstra Madurera, aby vytesal jeho sochu. „Socha, ktorú urobíš, sa mi musí úplne podobať. Zanesú ju do všetkých hlavných miest mojej ríše a potom do dedín, aj tých najmenších. Tak sa moje národy naučia poznávať svojho cisára.“

Majster Madurer sa hneď pustil do práce. Vybral si veľký kus najčistejšieho krištáľu a z neho vytesal cisárov portrét. Najväčší umelec nielenže dokonale napodobnil cisára, ale podarilo sa mu aj predstaviť múdrosť jeho očí, vznešenú šľachetnosť tváre, jeho veľkodušnosť a štedrosť. Zo srdca krištáľu akoby vyžarovalo nádherné svetlo, čo robilo dojem tepla a života. „Si väčší ako tvoja sláva, majster Madurer,“ povedal cisár, úprimne očarený sochou, ktorá ho dokonale napodobňovala.

No práve v tej chvíli sa ako obrovský netopier vrútila do sály zachmúrená postava Magena. Bol to prvý cisárov poradca, človek zamračený a stále nahnevany. Pokývol dvom strážcom, ktorí schytili krištáľový portrét a vrhli ho von oknom. Krištáľová socha sa zrútila po ostrých skaliskách až k základom zámku a porozbýjala sa na tisíce kusov.

Východný vietor však nechcel, aby sa veľdielo majstra Madurera navždy stratilo. Preto svojou mocnou silou pozbieral všetky kúsky sochy a rozptýlil ich po celom kráľovstve.

Tieto kúsky najčistejšieho a žiarivé krištáľu, ktoré pršali z neba, prijali všade s veľkými oslavami. Každé mesto, ktoré dostalo kúsok krištáľu, si myslelo, že dostalo celý portrét. Veľkňazi ho slávnostne zanesli do chrámu a zatvorili ho do zlatej skrinky. Iba tí najšťastnejší ho mohli vidieť raz za rok, počas najväčšej slávnosti. Toto všetko zapríčinilo nový a vážnejší problém. Rôzne národy si začali predstavovať cisára podľa zlomu jeho tváre, ktorý dostali.

V Langnese, hlavnom meste strednej zeme, si žiarlivo uchovávali krištáľové oko sochy. A tak, keď sa dajaké dieťa pýtalo mamy: „Mama, ako vyzerá cisár?“, matka mu pochopiteľne odpovedala: „Iba my máme pravý portrét cisára. Iba my vieme, že cisár je jedno nesmierne oko, ktoré všetko vidí a pozoruje z výšin svojej hory.“

Do Iktosu, hlavného mesta studenej severnej zeme, spadli z neba ústa sochy. A tak, keď sa dieťa v Iktose pýtalo mamy: „Mama, ako vyzerá cisár?“, matka prirodzene odpovedala: „Len my máme pravý cisárov portrét. Len my vieme, že cisár sú jedny nesmierne veľké ústa a každý rok požierajú sto chlapcov a sto dievčat a rozhryznú ich na kúsky svojimi ostrými krištáľovými zubami.“

Do Sulimana, hlavného mesta juhu, padlo ucho sochy. A keď sa dieťa zo Sulimana pýtalo mamy: „Mama, ako vyzerá cisár?“, každá mama odpovedala: „My sme naozaj šťastní, lebo máme v našom chráme pravý cisárov portrét. Len my vieme, že cisár je obrovské ucho, ktoré všetko počuje z výšin svojho vrchu.“

(Bartolini – Filipi, 1989, s. 8 - 9)

Príloha G.1 – Biblický text Lk 15, 11-32 – pracovný list

Podobenstvo o márnotratom synovi - ¹¹ A pokračoval: "Istý človek mal dvoch synov. ¹² Mladší z nich povedal otcovi: "Otec, daj mi časť majetku, ktorá mi patrí." A on im rozdelil majetok. ¹³ O niekoľko dní si mladší syn všetko zobral, odcestoval do ďalekého kraja a tam svoj majetok hýrivým životom premárnil. ¹⁴ Keď všetko premrhal, nastal v tej krajine veľký hlad a on začal trieť núdzu. ¹⁵ Išiel teda a uchytil sa u istého obyvateľa tej krajiny a on ho poslal na svoje hospodárstvo svine pásť. ¹⁶ I túžil nasýtiť sa aspoň strukmi, čo žrali svine, ale nik mu ich nedával. ¹⁷ Vstúpil teda do seba a povedal si: "Koľko nádenníkov u môjho otca má chleba nazvyš, a ja tu hyniem od hladu. ¹⁸ Vstanem, pôjdem k otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti nebu i voči tebe. ¹⁹ Už nie som hoden volať sa tvojím synom. Prijmi ma ako jedného zo svojich nádenníkov." ²⁰ I vstal a šiel k svojmu otcovi. Ešte bol ďaleko, keď ho zazrel jeho otec, a bolo mu ho ľúto. Pribehol k nemu, hodil sa mu okolo krku a vybozkával ho. ²¹ Syn mu povedal: "Otče, zhrešil som proti nebu i voči tebe. Už nie som hoden volať sa tvojim synom." ²² Ale otec povedal svojim sluham: "Rýchlo prineste najlepšie šaty a oblečte ho! Dajte mu prsteň na ruku a obuv na nohy! ²³ Prived'te vykrmené teľa a zabite ho. Jedzme a veselo hodujme, ²⁴ lebo tento môj syn bol mŕtvy, a ožil, bol stratený, a našiel sa." A začali hodovať. ²⁵ Jeho starší syn bol práve na poli. Keď sa vracal a približoval sa k domu, počul hudbu a tanec. ²⁶ Zavolať si jedného zo sluhov a pýtal sa, čo sa deje. ²⁷ Ten mu povedal: "Prišiel tvoj brat a tvoj otec zabil vykrmené teľa, lebo sa mu vrátil zdravý." ²⁸ On sa však nahneval a nechcel vojsť. Vyšiel teda otec a začal ho prosiť. ²⁹ Ale on odpovedal otcovi: "Už toľko rokov ti slúžim a nikdy som neprestúpil tvoj príkaz, a mne si nikdy nedal ani kozliatko, aby som sa zabavil so svojimi priateľmi. ³⁰ No keď prišiel tento tvoj syn, čo ti prehýril majetok s neviestkami, pre neho si zabil vykrmené teľa." ³¹ On mu na to povedal: "Syn môj, ty si stále so mnou a všetko, čo ja mám, je tvoje. ³² Ale patrilo sa hodovať a radovať sa, lebo tento tvoj brat bol mŕtvy, a ožil, bol stratený, a našiel sa."

Úloha č. 1

Označ jedným podčiarknutím osoby, dvojitým podčiarknutím činnosti a vlnovkou miesta príbehu.

Úloha č. 2

Navrhni jednotlivé sekvencie príbehu, podľa ktorých by sa dal príbeh znázorniť do komiksu. Vyznač ich v texte do bloku (tabuľky).

Úloha č. 3

Napiš kedy a ako dosiahneme zmierenie, okrem sviatosti pokánia, ak sme sa dopustili viny, ktorá nás často trápi a ťaží na duši.

.....

Príloha G.2 - Ukážka návrhu rozdelenia textu do sekvencií a práce s textom

Podobenstvo o márnratnom synovi - ¹¹ Ježiš pokračoval: "Istý človek mal dvoch synov. ¹² Mladší z nich povedal otcovi: "Otec, daj mi časť majetku, ktorá mi patrí." A on im rozdelil majetok. ¹³ O niekoľko dní si mladší syn všetko zobral, odcestoval do d'alekého kraja a tam svoj majetok hýrivým životom premárnil. ¹⁴ Keď všetko

premrhal, nastal v tej krajine veľký hlad a on začal trieť núdzu. ¹⁵ Išiel teda a uchytil sa u istého obyvateľa tej krajiny a on ho poslal na svoje hospodárstvo svine pásť. ¹⁶ I túžil nasýtiť sa aspoň strukmi, čo žrali svine, ale nik mu ich nedával. ¹⁷ Vstúpil teda do seba a povedal si: "Koľko nádenníkov u môjho otca má chleba nazvyš, a ja tu hyniem od hladu. ¹⁸ Vstanem, pôjdem k otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti nebu i voči tebe. ¹⁹ Už nie som hoden volať sa tvojím synom. Prijmi ma ako jedného zo svojich nádenníkov." ²⁰ I vstal a šiel k svojmu otcovi. Ešte bol d'aleko, keď ho zazrel jeho otec, a bolo mu ho ľúto.

Pribehol k nemu, hodil sa mu okolo krku a vybozkával ho. ²¹ Syn mu povedal: "Otče, zhrešil som proti nebu i voči tebe. Už nie som hoden volať sa tvojim synom." ²² Ale otec

povedal svojim sluhom: "Rýchlo prineste najlepšie šaty a oblečte ho! Dajte mu prsteň na ruku a obuv na nohy! ²³ Prived'te vykŕmené teľa a zabite ho. Jedzme a veselo hodujme, ²⁴ lebo tento môj syn bol mŕtvy, a ožil, bol stratený, a našiel sa." A začali hodovať.²⁵ Jeho starší syn bol práve na poli. Keď sa vracal a približoval sa k domu, počul

hudbu a tanec. ²⁶ Zavolať si jedného zo sluhov a pýtal sa, čo sa deje. ²⁷ Ten mu povedal: "Prišiel tvoj brat a tvoj otec zabil vykŕmené teľa, lebo sa mu vrátil zdravý." ²⁸ On sa však nahneval a nechcel vojsť. Vyšiel teda otec a začal ho prosiť. ²⁹ Ale on odpovedal otcovi: "Už toľko rokov ti slúžim a nikdy som neprestúpil tvoj príkaz, a mne si nikdy nedal ani kozliatko, aby som sa zabavil so svojimi priateľmi. ³⁰ No keď prišiel tento tvoj syn, čo ti prehýril majetok s neviestkami, pre neho si zabil vykŕmené teľa." ³¹ On mu na to

povedal: "Syn môj, ty si stále so mnou a všetko, čo ja mám, je tvoje. ³² Ale patrilo sa hodovať a radovať sa, lebo tento tvoj brat bol mŕtvy, a ožil, bol stratený, a našiel sa."

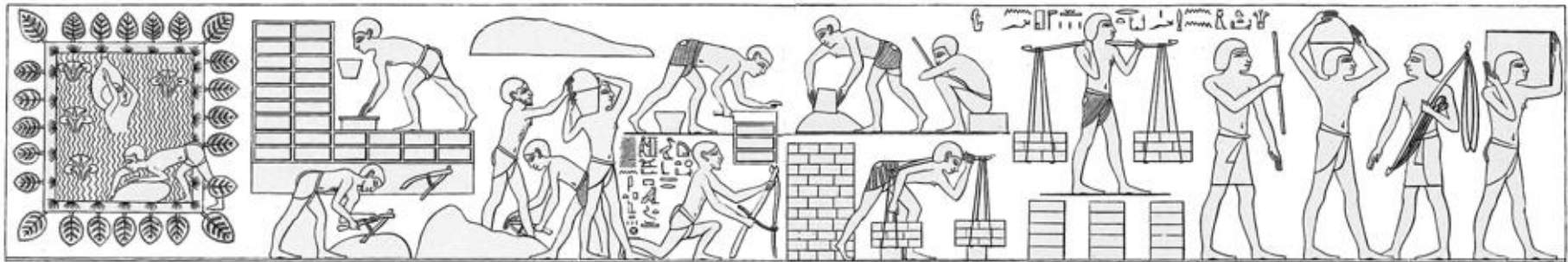
Obrazové prílohy

Obraz 1 – „Výroba tehál v starom Egypte“: In: Nagy Peter. Technológia výroby tehál. Október 2011 [citované 20. 12. 2011]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.laterarius.sk/stranky/posts/technologie-vyroby-tehal34.php>>

Obraz 2 – „Prechod cez Červené more“ [online] [citované 20. 12. 2011]: Dostupné na World Wide Web: <<http://zivot.lesk.cas.sk/galeria/9361?foto=2>>

Obraz 3 – „Na púšti“ [online] [citované 21. 12. 2011]: Dostupné na World Wide Web: <<http://www animator.sk>>

Obraz 1 - Výroba tehál v starom Egypte

Obraz 2 – Prechod cez Červené more

Obraz 3 - Na púšti

